

ወርሃዊ ጥንቅር 001

መጋቢት 2017 ዓ.ም

ጥንቅር 001

መጋቢት 2017 ዓ.ም

ክንጃሌሴ በብሔራዊ ልሳረች እና ኢኮኖሚክስ በዋሃ ነጥብ ምክር ቤት

research@bridge-et.org

www.bridge-et.org

ይኸ የመጋቢት ወር የእንደራሴ ዕትም፣ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ እንደራሴዎች ካከናወናቸው አበይት ተግባራት መካከል፣ የምክር ቤቱ ተልዕኮዎች የሆኑትን አራት ዋና ጉዳዮችን አካቷል። እነዚህም፣ ሕግ ማውጣት፣ የተመራጭነት ውክልና፣ የአሥልጻሚ አካላት ቁጥጥር እና የፓርላማ ዲፕሎማሲ ናቸው። ከአሥልጻሚ አካላት ቁጥጥር ተግባራት ውስጥ የሚካተተው፣ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ጠቅላይ ሚኒስትር ዶ.ር. ዐቢይ አሕመድ፣ የፌዴራል መንግሥቱን የ2017 በጀት ዓመት የመጀመሪያ ግማሽ ዓመት አፈፃፀምን መነሻ በማድረግ፣ እንደራሴዎቹ ላነሷቸው ጥያቄዎች መልስ እና ማብራሪያ መስጠታቸው ሲሆን፣ ይኸም የመጋቢት ወር ተጠቃሽ ክንውን

ነው። ከዚህ የርዕሰ-መንግሥቱ ፖለቲካል-ኢኮኖሚ እና የውጪ ጉዳይ ነክ ማብራሪያዎች በተጨማሪም፣ በዚህ ዕትማችን፣ እንደራሴዎች ያጸደቁቸውን ሕግጋት፣ የፈጸሟቸውን የእንደራሴነት የውክልና ተግባራት፣ ያደመጧቸውን የተቋማት ሪፖርቶችና የመስክ ጉብኝቶች፣ እንዲሁም የፈጸሟቸውን የፓርላማ ዲፕሎማሲ ሥራዎችን አሰባስቦ እና በተመረጡት አንኳር ጉዳዮች ላይ የብሪጅን ዳሰሳዊ ምልክታ አካቶ በዚህ መልክ አቅርቧል።

6ኛ ኢ.ፌ.ዴ.ሪ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የመጋቢት ወር አበይት ክንውኖች

ጠቅላይ ሚኒስትሩ በፓርላማ

ማዕከላዊ መንግሥቱ ኃይል የሚጠቀመው በምን ችግር እና ምን ሲገጥመው ነው? የኢትዮጵያ የባሕር በር ጥያቄ ጉዳይስ? ኢኮኖሚውስ እንዴት ሰንብቷል? በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት 6ኛው ዙር፣ 4ኛ ዓመት የሥራ ዘመን፣ 21ኛ መደበኛ ስብሰባ ላይ የተገኙት የአገሪቷ ርዕሰ-መንግሥት፣ ይኸን መሰሎቹን ጥያቄዎች ጨምሮ፣ በዛ ባሉ አገራዊ ጉዳዮች ላይ ምላሾችን ሰጥተዋል፤ አኩሪ የመንግሥታቸውን አቋሞችም አስረድተዋል።

ኢኮኖሚው እንዴት ሰነበተ?

ጠቅላይ ሚኒስትር ዶ.ር. ዐቢይ በኢኮኖሚ ጉዳዮች ላይ በሠጡት ማብራሪያ፣ መንግሥት በቀጣዩት ዓመታት የሚተገበር የልማት ዕቅድ ስትራቴጂ አዘጋጅቶ ወደ ሥራ መግባቱን ገልጸዋል። ከዚህ ባለፈም፣ የዐሥር ዓመቱን መሪ ዕቅድ መነሻ ያደረገ የአምስት ዓመት እና የአንድ ዓመት የተግባር ዕቅድ ተዘጋጅቶ ርብርብ እየተደረገ መሆኑንም አብራርተዋል። እንደራሴዎቹ በአገሪቷ ዐቢይ ኢኮኖሚ ዙሪያ ካነሷቸው ጥያቄዎች መካከል፣ በአምራች ዘርፉ ያለውን የጥሬ ዕቃ የአቅርቦት ችግሮች፣ የዐሥር ዓመቱ ዕቅድ ከየት

ወዴትነት፣ የነዳጅ ድጎማ እና ሕገ-ወጥ ሽያጭ፣ ተጀምረው የተጓዙ አገራዊ ንግድ አንዲትም የአፈር ማዳበሪያ ሥርዓት መዘግየትን የተመለከቱት ጥያቄዎች ዋና ዋናዎቹ ነበሩ። ለአኒህ መሰሎች ጥያቄዎች ምላሽ የሰጡት ጠቅላይ ሚኒስትሩም፣ ባለፉት ስምንት ወራት በዋና ዋና የዐቢይ ኢኮኖሚ አመላካቾች ታላላቅ ስኬቶች ተመዝግበዋል ብለዋል። በተያዘው የበጀት ዓመቱ ቀሪ ወራት ይኸን ስኬት ማጠናከር ከተቻለ፣ ኢትዮጵያ ከ8 ነጥብ 4 በመቶ በላይ የኢኮኖሚ አድገት ታስመዘግባለች ሲሉም ገልጸዋል። ሰው ሰራሽ እና የተፈጥሮ ችግሮች ቢያጋጥሙም፣ ባለፈው ዓመት ኢትዮጵያ 8 ነጥብ 1 በመቶ የኢኮኖሚ አድገት ማስመዝገቧን

ያነሱት ዶ.ር. ዐቢይ፣ 3 ነጥብ 5 ቢሊዮን ዶላር ገደማ የዕዳ ሽግሽግ መገኘቱንም ተናግረዋል። በቀደመው ሐምሌ ወር 2016 ዓ.ም. ከተጀመረው ዐቢይ ኢኮኖሚያዊ ማሻሻያ ጋር ተያይዞ በነበረው ድርድር፣ የዕዳ ሽግሽግ ለማድረግ ሲሰራ መቆየቱን የጠቀሱት ጠቅላይ ሚኒስትሩ፣ የኢትዮጵያ አቋም ዕዳ እንዲሰረዝ ማድረግ መኾኑንም ሲናገሩ ተደምጠዋል። አኩሪ ኢትዮጵያ አየሞከረች ያለችው ከጥቅል አገራዊ ምርቷ ሰባት በመቶ ገደማ ገቢ ለማስገባት መኾኑንም የጠቀሱት ጠቅላይ ሚኒስትሩ፣ በሚቀጥሉት አራት ወራት አኩሪ ባለው ሂደት ከተኬደ በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ታይቶ የማይታወቅ ስኬት ይመዘገባል ብለዋል።

2016/2017 (እስከ መጋቢት)	
የኢኮኖሚ እድገት	8.1% (ቀሪ ወራት ግምት > 8.4%)
ለነዳጅ እና ለአፈር ማዳበሪያ ድጎማ	156 ቢሊዮን ብር
የአገር ውስጥ ገቢ	> 580 ቢሊዮን ብር
የዕዳ ሽግሽግ	3.5 ቢልዮን ዶላር
ለውጭ ገበያ	4.5 ቢሊዮን ዶላር
በአገር ውስጥ እና በውጭ አገራት የሥራ ስምሪት	3 ሚሊዮን በላይ ለሚሆኑ ዜጎች የሥራ ዕድሎችን ተፈጥረዋል

የዋጋ ንረትን እና የኑሮ ውድነትን ለመቀነስ አየተሠራ ያለው ሥራ አበረታች መኾኑን ሲናገሩ የተደመጡት እንደራሴዎቹም፣ የምግብ ዋጋ ግሽበት መቀነሱን አስመልክቶ ሪፖርት ቢቀርብም፣ ሪፖርቱ ከአውነታው ጋር ምን ያክል የተቀራረበ ነው? ሲሉም ጥያቄያቸውን ወርውረዋል። ጠቅላይ ሚኒስትሩ በምላሻቸው፣ የዋጋ ንረትን ለማሻሻል አየተሠራ መኾኑን አንስተው፣ የዋጋ ግሽበትን ግን መቀነስ መቻሉን ተናግረዋል፤ የምርት መጨመር፣ የማክሮ ኢኮኖሚው ማሻሻያ እና ሌሎች ሥራዎች የዋጋ ንረቱን ቀንሰውታል ሲሉም ተሰምተዋል።

ጠቅላይ ሚኒስትሩ የታጠቁ ኃይሎችን፣ “አያዋጣም ተዉት” ብለዋል።

ፖለቲካዊ አጀንዳዎችን በውይይት እና በድርድር የመፍታት ልምምዳችን አነስተኛ ነው ሲሉ የተደመጡት እንደራሴዎቹ፣ መንግስት ፖለቲካዊ ችግሮችን በውይይት ለመፍታት ያለውን ቁርጠኝነት እንዲያብራራ ጠይቀው ነበር። መንግስት ሰላምን ያስቀደመ እና ለሰላም የሚተጋ መሆኑን አለበት ሲሉ ምላሻቸውን የጀመሩት ጠቅላይ ሚኒስትሩም፣ መንግስት

በብቸኝነት ኃይል የመጠቀም ሥልጣን ያለው በመሆኑ ዘላቂ ሰላምን እና ፍትሐዊነትን ለማረጋገጥ ወይ ግጭት ሊገባ እንደሚችል ተናግረዋል። መንግስት በብቸኝነት ኃይል የመጠቀም መብት ያለው አካል ስለሆነ ለዘላቂ ሰላም ሲል ይዋጋልም ብለዋል። ከተለያዩ ታጣቂዎች ጋር ይደረጋሉ ስለሚባሉ ድርድሮችም ሲያውሱ፣ መንግስታቸው ለሰላም እጁ የተዘረጋ መሆኑን በማንሳት፣ በድርድር እና በሰላጠነ መንገድ የሚነሱ ችግሮችን ለመፍታት ሁሌም ቢሆን ዝግጁ መሆኑንም ጠቅሰዋል።

የምንዋጋቸው መድኃኒት አውጥተው የሚደፉ፤ ማዳበሪያ እንዳይደርስ የሚያደርጉ፣ ነገር ግን ለሕዝብ እንታገላለን ባይኖረው ያሉት ጠቅላይ ሚኒስትሩ፤ ለሕዝባቸው ትምህርት ምን ያደርግላቸዋል ብለው የሚያስቡ ናቸውም ሲሉ ተሰምተዋል። ነውጠኛ ነፃ አውጭ ነን ባዮች መጀመሪያ ተጎጂ የሚያደርጉት የራሳቸውን ሕዝብ ነው ያሉት ዐቢይ፣ ስለምንታገልልህ እንገድለሃለን፤ እኛ ታጋዮች ስለሆንን የምናደርገው ሁሉ ትክክል ነው ይሉታል ሲሉም በዚህ ማብራሪያቸው ላይ አንስተዋል። ጦርነት እንደማይጠቅም በወሬ ሳይኾን በተግባር አይተነዋል ነው ያሉት ጠቅላይ፣ መከላከያ ተወጥሯል ጦርነት እናንሳ የሚሉ አሉ፤ ምክሬ ግን አያዋጣም፣ አይኾንም ተዉት የሚል ነው ሲሉም ተናግረዋል።

የቀይ ባሕር ጉዳይ

ጠቅላይ ሚኒስትር ዶ.ር. ዐቢይ፣ መንግስታቸው በባሕር በር ጉዳይ ላይ ያለውን አሽናቂ አቋም ባብራሩበት በዚያ የእንደራሴዎቹ ውሎ፣ የቀይ ባሕር ፍላጎታችን ከሰማሊያ፣ ጅቡቲ እና ኤርትራ ጋር የሚያዋጋ መሆኑን የለበትም ብለዋል። ቀይ ባሕር ጉዳይ ለኢትዮጵያ የህልውና ጉዳይ ነው ሲሉ በድጋሚ ለምክር ቤቱ አባላት የተናገሩት ጠቅላይ ሚኒስትሩ፣ 130 ሚሊዮን ሕዝብ ተዘግቶበት እስር ቤት ውስጥ ሊኖር አይችልም ብለው ሲናገሩም ተደምጠዋል። በዚህ ቀይ ባሕር ተኮር ማብራሪያቸው ኤርትራን ደጋግመው ያነሱት ዐቢይ፣ የኤርትራ ሕዝብ ወንድም፣ ምስኪን እና እንደ ኢትዮጵያ ሕዝብ ለማደግ የሚፈልግ ሕዝብ ነው ሲሉ ገልጸው፤ ተባብረን መልማት እና መሥራት እንጂ አንዲ እንዲን መውጋት የእኛ እቅድ አይደለም ሲሉም አሽናቂውን የመንግስታቸውን አቋም ለእንደራሴዎቹ አጋርተዋቸዋል። በዚያ ማብራሪያቸውም፣ ኢትዮጵያ ለቀይ ባሕር ስትል ኤርትራን የመውረር ፍላጎት የላትም ሲሉም አበክረው ተናግረዋል።

የባሕር በር ጥያቄን ማንሳት ነውርነቱ አቋሚል ሲሉ የተሰሙት ዶ.ር. ዐቢይ አሕመድ፣ የዓለም ዓቀፉ ማኅበረሰብ አቋምም በዓለም ላይ ትልቅ አገር ሆኖ የባሕር በር የሌለው የለምና፣ የባሕር በር የማግኘቱ ጉዳይ በሰጥቶ መቀበል መርህ ሊሆን ይገባል የሚል ነው ሲሉም ለምክር ቤት አብራርተዋል።

የምክር ቤቱ ሕግ የማውጣት ተግባሮች

በተጠቀሰው መጋቢት ወር፣ ምክር ቤቱ ሹለት አዋጆችን ያጸደቀ ሲሆን፣ አንድ ረቂቅ አዋጅን ለሚመለከተው የቋሚ ኮሚቴ ለዘርዘር ዕይታ ልኳል፤ ከዚህ በተጨማሪ፣ ሦሥት የአስረጂ መድረኮችን በረቂቅ ሕጎች ላይ አከናውኗል።

የጸደቁ ሕጎች

የኢትዮጵያ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት፣ በወርሃ መጋቢት ካፀደቃቸው ሕጎች አንዱ፣ የተመሠከረላቸው የሒሳብ ባለሙያዎች ኢንስቲትዩት ማቋቋሚያ ረቂቅ አዋጅን ነበር። በ19ኛው መደበኛ ስብሰባው፣ የቀረበለትን ይኸንኑ ረቂቅ የተመለከተው ምክር ቤቱ፣ አዋጁን በመርመር፣ አዋጅ ቁጥር 1372/2017 በማድረግ በሙሉ ይምጽ አጽድቆታል። የኅላን፣ በጀት እና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ሰብሳቢው የተከበሩ ደሳለኝ ወዳጄም፣ ሪፖርት እና የውሳኔ ሐሳቡን ለምክር ቤቱ ባቀረቡበት ወቅት፣ አዋጁ በኢትዮጵያ ዓለም ዓቀፍ የተመሠከረላቸው ባለሙያዎችን ለማፍራት አቅም የሚፈጥር መሆኑን አብራርተዋል። የሒሳብ ባለሙያዎችን አቅም በማሳደግ በዘርፉ እየተከሰተ ያለውን የገንዘብ ብክነት ከማስቀረት ባለፈ፣ የሕዝብ እና የአገርን ጥቅም ለማስጠበቅ የሚያስችል ረቂቅ መሆኑንም ሰብሳቢው አስገንዝበዋል። የገንዘብ ሚኒስቴር ሚኒስትር ዴኤታው ዶ.ር. ኢዮብ ተካልኝ በበኩላቸው፣ ረቂቅ አዋጁ ዓለም ዓቀፍ እና አህጉራዊ ተሞክሮዎችን መሠረት ያደረገ መሆኑን ጠቁመው፣ የፋይናንስ አቅምን ለማሳደግ፣ ግልጽነትን እና ተጠያቂነትን የሚያጠናክሩ የሒሳብ አያያዝ፣ ኦዲት እና የፋይናንስ መረጃዎችን የማስተዋወቅ ሚናው ከፍተኛ ያለ እንደሚሆን አብራርተዋል።

በኩለተኝነትም ምክር ቤቱ፣ አኩን በሥራ ላይ ያለውን የፌዴራል መንግሥቱ በክልሎች ውስጥ ጣልቃ የሚገባበትን ሥርዓት ለመደንገግ በሚል በ1995 ዓ.ም. የወጣውን አዋጅ አሻሽሏል። በምክር ቤቱ የመንግስት ተጠሪ ሚኒስትሩ የተከበሩ ዶ.ር. ተስፋዬ በልጅጌ እና የፍትሕ ሚኒስትሩ ሃና አርያ ሥላሴ፣ አዋጁ እንዲሻሻል ያስፈለገባቸውን የተለያዩ ምክንያቶች ለአንደራሴዎቹ አብራርተዋል። ምክር ቤቱ፣ መጋቢት 23 ቀን 2017 ዓ.ም. ባካሄደው 22ኛ መደበኛ ስብሰባው፣ የቀረበለትን ይኸንኑ የማሻሻያ አዋጅ ያፀደቀው በኩለት ድምጽ-ተወቅቦና በአብላጫ ድምጽ ሲሆን፤ ነባሩን አዋጅ ቁጥር 359/1995ን ተክቶ ‘የፌዴራል መንግሥት በክልል ጣልቃ የሚገባበትን ሥርዓት ለመደንገግ የወጣ ሻሻያ አዋጅ፣ አዋጅ ቁጥር 1373/2017’ በሚል አፅድቋል። የአዋጁን የማሻሻያ የውሳኔ ሐሳብ ያቀረቡት የመንግስት ተጠሪ ሚኒስትሩ የተከበሩ ዶ.ር. ተስፋዬ በልጅጌ፣ የትግራይ ክልል ጊዜያዊ አሥተዳደርን እንደምሳሌ በማንሳት፣ የአሥተዳደሩ ዘመን በቀደመው አዋጅ የተቀመጠው የጊዜ ገደብ ክልሉ ካለበት ነባራዊ ችግር ጋር የማይጣጣም ሆኖ በመገኘቱ በአዋጁ አተገባበር ወቅት ክፍተት ተፈጥሯል ሲሉ የማሻሻያውን አስፈላጊነት አብራርተዋል። (ስለዚህ አዋጅ ዳሰሳዊ ምልክታችንን ገጽ 9 ላይ ይመልከቱ)።

ረቂቅ ሕጎች

የአንደራሴዎቹ ምክር ቤት፣ መጋቢት 9 2017 ዓ.ም. ባካሄደው 20ኛ መደበኛ ስብሰባ፣ የኢትዮጵያ አደጋ ስጋት ሥራ አመራር ረቂቅ አዋጅ ቁጥር 16/2017ን፣ ለዝርዝር ዕይታ በሙሉ ድምጽ ለውጭ ግንኙነት እና ሰላም ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ መርቶቷል። በምክር ቤቱ የመንግስት ተጠሪ ሚኒስትር የሆኑት የተከበሩ ዶ.ር. ተስፋዬ በልጅጌም፣ ረቂቅ አዋጁን አስመልክቶ ማብራሪያ ሰጥተዋል። ተጠሪ ሚኒስትሩ በሰጡት ማብራሪያም፣ የኢትዮጵያ የአደጋ ስጋት ሥራ አመራር የቅድመ-አደጋ፣ የአደጋ ወቅት እና ድህረ-አደጋ ተግባራትን ውጤታማ ለማድረግ የፌዴራል እና የክልል አሥተዳደር ተቋማት የውስጥ አቅም ለመገንባት አዋጁ ማስፈለጉን አንስተዋል።¹ ከዚያ ባለፈም፣ ቅጽበታዊ አደጋ ሲከሰት እና ከአቅም በላይ ሲሆንም የአስቸኳይ ጊዜ አወጃ ሥርዓት ከመዘርጋት አንስቶ ተግባራዊ ለማድረግ ጭምር ይኸው ረቂቅ ማስፈለጉን ለምክር ቤቱ አባላት አስረድተዋል። እንደ ረቂቅ አዋጁ ማብራሪያም፣ በቅድመ አደጋ፣ አደጋ እና በድህረ-አደጋ ወቅቶች ለሚወሰዱ የአደጋ ሥጋት ቅነሳ፣ ምላሽ እና መልሶ ማቋቋም የሚሆን የኢትዮጵያ አደጋ ሥጋት ምላሽ ፈንድ ይቋቋማል።

ፈንዱም ከሠራተኞች ይመወዝ ላይ ከሚቆረጥለት ገቢ በተጨማሪ ከባንኮች እና ከተለያዩ የፋይናንስ እና አገልግሎት ሰጪ ድርጅቶች፣ ከበጎ አድራጎት ድርጅቶች፣ ከፌዴራል መንግሥት፣ ከኩለቱ ከተማ አሥተዳደሮች እንዲሁም ከጠቅላላው ዓመታዊ በጀት በድርሻ እንደሚሰበሰብም ተብራርቷል።²

¹ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት፤ “ምክር ቤቱ የኢትዮጵያ የአደጋ ስጋት ስራ አመራር ረቂቅ አዋጅን መርምሮ ለሚመለከተው ቋሚ ኮሚቴ መራ” <https://www.hopr.gov.et/-/ምክር-ቤቱ-የኢትዮጵያ-የአደጋ-ስጋት-ስራ-አመራር-ረቂቅ->

² ሪፖርተር “የመንግሥትና የግል ሠራተኞች ከይመወዛቸው ለአደጋ ሥጋት ክፍያ እንዲፈጽሙ የሚያስገድድ ረቂቅ አዋጅ ቀረበ” <https://www.ethiopianreporter.com/139426/>

የአስረጃ መድረኮች

ምክር ቤቱ ባሳለፍነው መጋቢት ወር በደረቅ ቆሻሻ አያያዝ እና አወጋገድ እና የኢትዮጵያ የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ቲንክ ታንክ አልያም ጥናታዊ የፖሊሲ ግብዓት አውጪ ቡድን ማቋቋሚያ ረቂቅ ደንብን ጨምሮ፣ ኩለት የአስረጃ መድረኮችን አካሂዷል።

የደረቅ ቆሻሻ አያያዝ እና አወጋገድ በሚል ስያሜ የቀረበውን ረቂቅ አዋጅ ተከትሎም፣ ምክር ቤቱ የውጋ፣ መስኖ፣ ቆላማ አካባቢ እና የአካባቢ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ጉዳዩ ይመለከታቸዋል ከተባሉ ባለድርሻዎች ጋር ሰፋ ያለ የአስረጃ መድረክን አካሂዷል። መጋቢት 15 ቀን በዋለው መድረክ ላይ የተገኙት የአካባቢ ጥበቃ ባለሥልጣን ዋና ዳይሬክተሩ ሌሊሴ ነሜ፣ ረቂቅ አዋጁ የግል ዘርፉን ከትርፋማነት ጎን ለጎን የአካባቢ ጥበቃ ጉዳዮች ላይ ከመንግስት ጋር እንዲሠሩ ዕድል ይፈጥራል ሲሉ የአዋጁን አስፈላጊነት አብራርተዋል። ነባሩ አዋጅ (ቁጥር 513/1999) 18 ዓመታትን ያስቆጠረ እንደመሆኑ፣ ከደረቅ ቆሻሻ አያያዝ እና አወጋገድ ጋር በተያያዘ ለገጠሩ የማኅበረሰብ ክፍል ብዙ ትኩረት ያልሰጠ መሆኑንም ሌሊሴ ጨምረው አንስተዋል።³

የአንደራሴዎቹ ምክር ቤት፣ መጋቢት 29 2017 ዓ.ም. ላይ ያካሄደው ኩለተኛው የአስረጃ መድረክ፣ የኢትዮጵያ ኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ቲንክ ታንክ ቡድን ማቋቋሚያ ረቂቅ

³ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት፤ “በደረቅ ቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ ረቂቅ አዋጅ ላይ የአስረጃ መድረክ ተካሂዷል”

<https://web.facebook.com/share/p/14tC8C6ZSd/>

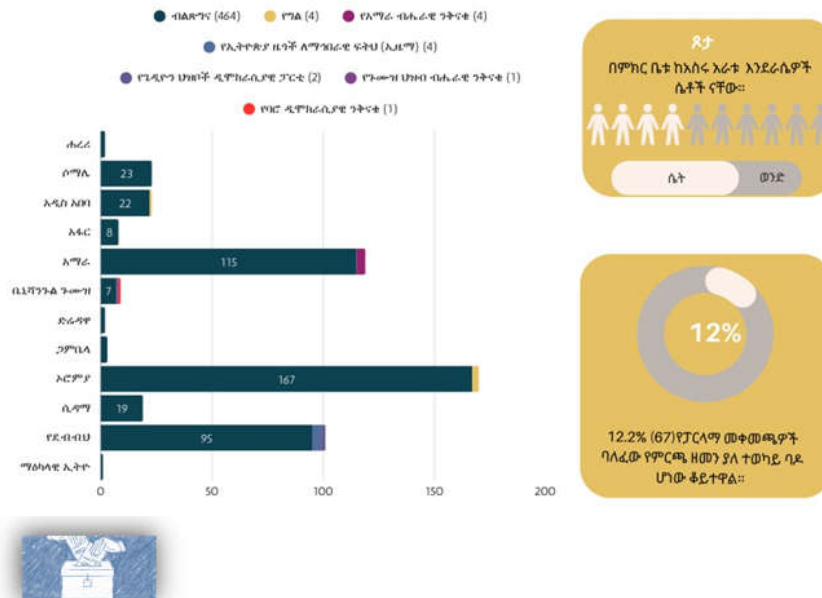
ይንብን የተመለከተው ነበር። የከተማ እና መሠረተ ልማት እና ትራንስፖርት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ባዘጋጀው ይኸው የአስረጃ መድረክ፣ በኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪው የሚስተዋሉ ችግሮችን በመፍታት ተጨባጭ ለውጥ ለማምጣት የዘርፉ ሙያተኞች ተቀራርበው መስራት እንዳለባቸው ተገልጿል። ከዚህ ባለፈም፣ የከተማ እና መሠረተ ልማት ሚኒስትር ዴኤታው የትም ጌታ አሥራት፣ በዚህ ወቅት የኢትዮጵያን የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ ያሉበትን ዘርፈ ብዙ ማነቆዎችን በመፍታት ወደ ላቀ የአደገት ደረጃ ማሸጋገር እንደሚገባ ተናግረዋል። መንግስትም የኮንስትራክሽን ዘርፉን ለማሳደግ የዘርፉን ሙያተኞች በማቀራረብ ለአገር የሚጠቅሙ ሐሳቦችን በጋራ ለማፍለቅ ዝግጁ መሆኑንም ሚኒስትር ዴኤታው ለመድረኩ ተሳታፊዎች ጨምረው አብራርተዋል። መድረኩን ያዘጋጀው የቋሚ ኮሚቴው ምክትል ሰብሳቢ የተከበሩ አሸቱ ተመስገን በበኩላቸው፣ ከባለድርሻ አካላት አስተያየት በማሰባሰብ ለረቂቁ ግብዓት እንዲሆን ለከተማ እና መሠረተ ልማት ሚኒስቴር መሰጠቱን ጠቅሰዋል።

ከዚህ አኳያም፣ የምክር ቤቱ አባላት ይኸንኑ የውክልና ሥራቸውን ከየካቲት ወር በመቀጠል በመጋቢት ወርም ከውነዋል።

በተጠቀሰው መጋቢት ወር ላይም፣ ከ40 በላይ የሚሆኑ የመራጭ -ተመራጭ መድረኮች ሲካሄዱ፣ አሮሚያ፣ አማራ፣ ደቡብ ኢትዮጵያ፣ ቤኒሻንጉል ጉሙዝ፣ ሶማሌ እና ደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ውይይቶች የተካሄዱባቸው ክልሎች ነበሩ። በእነዚህ ክልሎች በተካሄዱት ውይይቶችም፣ ሰፋ ያሉ አገራዊ እና አካባቢያዊ አጀንዳዎች በጥልቀት ተዳስሰዋል።

በእነዚያ መድረኮች ላይም በተደጋጋሚ ከተነሱት ዋና ዋና ጉዳዮች መካከል፣ የሴቶች ሕገ-መንግሥታዊ መብቶች እና ሴቶች እና ሕጻናት ላይ የሚደርሱ ጥቃቶች ቀዳሚውን ስፍራ ይዘዋል። በአሮሚያ/ምዕራብ ወለጋ፣ ሰሜን ሸዋ፣ ወላይታ፣ አማራ(አዊ) እና ዳውሮ ዞኖች በተካሄዱት ውይይቶች የሴቶችን ሕገ-መንግሥታዊ መብት እና ጥቅም ማስከበር፣ ኢኮኖሚያዊ፣ ማኅበራዊ እና ፖለቲካዊ ተጠቃሚነታቸውን ማረጋገጥ፣ እንዲሁም ፆታ

የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት

የውክልና ሥራ

የኢ.ፌ.ዴ.ሪ እንደራሴዎች፣ ከሚጠበቁባቸው ዋና ዋና ተግባራት መካከል አንዱ የውክልና ሥራ ነው። እንደራሴዎቹም ወደ ‘ምርጫ ወረዳዎቻቸው በመሄድ የወከሏቸውን ማወያየት እና ጥያቄዎቻቸውን መስማት፣ በዓመት ችለት ጊዜ የሚከውኑት ተግባር ነው።

ተኮር ጥቃቶችን በጋራ መከላከል እና ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶችን መግታት የሚሉት ተደጋግመው ከመራጮቹ በኩል የተነሱ ርዕሰ-ጉዳዮች ነበሩ። በተለይም ሴቶች በአገራዊ ምክክሩ ላይ ያላቸውን ተሳትፎ ለማሳደግ የግንዛቤ ማስጨበጫ ሥራዎች የመሠራታቸው አስፈላጊነት ላይ በውይይት መድረኮች ላይ ሲነሳ፣ ጉዳዩ በእንደራሴዎቹ በኩልም አጽንዖት ተሰጥቶበታል።

በመጋቢቱ የአንደራሴዎቹ የውይይት መድረኮች ላይ፡ በኩለተኝነት ተደጋግመው ከተነሱት አገራዊ ጉዳዮች መካከል የሰላም እና የጸጥታ እንዲኹም የመሠረተ-ልማት ግንባታ መጓተቶች ቀዳሚዎቹ ሆነዋል። በአሮሚያ (ሰሜን ሸዋ፡ ቡና በይሌ)፡ ሶማሌ፡ ደቡብ (ወላይታ፡ አሪ) እና ቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልሎች ውስጥ በተካሄዱት የውይይት መድረኮች፡ በሰላም ዕጦት የወደሙትምህርት ቤቶች እና ጤናን ጨምሮ የሌሎች ተቋማት መልሶ ግንባታ፡ የውሳኔ አቅርቦት መቋረጥ፡ የባንክ አገልግሎቶች ዕጥረት እና ሕገ-ወጥ የድንበር ንግድን የመከላከል አስፈላጊነት ላይ ሰፋ ያሉ ውይይቶች ተደርገዋል። የሠላም እና የፀጥታ ጉዳይ በጣም አንገብጋቢ ጉዳይ በመሆኑ መንግስት ዘላቂ ሠላም ማስፈን እና የዜጎችን መብት ማስከበር እንዳለበት ተነስቶም ምክክር ተካሄደበታል።

ከእነዚህ ኩለት አንኳር ጉዳዮች በተጨማሪም፡ የመልካም አሥተዳደር ችግሮች፡ የተፈናቃዮች ወደቀያቸው የመመለሳቸው ችግሮች፡ የልማት ዕቅዶች አፈፃፀም መጓተት እና የመንገድ ሥራዎች መጓተቶች በመራጮቹ በኩል ተነስተው ውይይቶች ተካሂደውባቸዋል። ከአራት ዐሥርት በላይ በሚሆኑት እነዚያ የተመራጩ-መራጩ ውይይቶች ላይ የተነሱት እነዚህ ብቻም ሳይሆኑ፡ ከመድኃኒት ዕጥረት እስከ የመብራት እና የስልክ ግንኙነት አገልግሎት መጓደል፤ ከሥራ አጥነት እስከ የኑሮ ውድነት፤ ከማዳበሪያ ዋጋ ንረት እስከ የግብርና ግብዓት አቅርቦት ውስንነት፤ እንዲኹም የሰብዓዊ መብቶች አያያዝ ጉዳይ እና ከልማት ጋር የተያያዙ የግብር ክፍያዎች መዘግየት በእነዚያ ውይይቶች ተደጋግመው የተነሱ አጀንዳዎች ነበሩ።

የአሥፈጻሚ ተቋማት ቁጥጥር እና ጉብኝቶች

የኢ.ፌ.ዴ.ሪ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አባላት፡ እንዲፈፀሟቸው ከሚጠበቁባቸው የአንደራሴነት ኅላፊነቶች ሌላኛው አሥፈጻሚ ተቋማትን መቆጣጠር ነው። በዚህ ረገድም፡ የአሥፈጻሚ ተቋማትን ሪፖርት ማድመጥ፡ ተቋማቱን በአካል ተገኝቶች መገምገም እና የመስክ ጉብኝቶች ማድረግ የሚጠቀሱት ናቸው።

የተቋማት ሪፖርቶች

የተለያዩ የፌዴራሉ መንግስት ተቋማት፡ ለሚጠሩባቸው የተለያዩ የምክር ቤቱ ቋሚ ኮሚቴዎች፡ ከ8 እስከ 9 ወራት

የሚሸፍነውን የሥራ አፈፃፀማቸውን ሪፖርት በወርሃ መጋቢትም አቅርበው ነበር። በቀዳሚነት መጋቢት 15 ቀን በዋለው ምክር ቤት፡ የ2017 ዓ.ም. የስምንት ወራት የሥራ አፈፃፀም ሪፖርቱን ያቀረበው፡ የኢትዮጵያ ኢንቨስትመንት ሆልዲንግ የተሰኘው የቅርብ ጊዜው ተቋም ነበር። የተቋሙን ሪፖርት ለምክር ቤቱ የልማት ድርጅቶች ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ያቀረቡት ሥራ አሥፈጻሚው ዶ.ር. ብሩክ ታዬ፡ የሚመሩት ተቋም በግማሽ ዓመቱ 901 ቢሊዮን ብር ገቢ ማመንጨቱን ተናግረዋል። ሥራ አሥፈጻሚው አክለውም፡ 14 ነጥብ 5 ቢሊዮን ብር የመንግስት ትርፍ ድርሻ ለገንዘብ ሚኒስቴር ገቢ ተደርጓል ብለዋል።⁴

በወሩ የሪፖርት አቀራረብ ቅደም-ተከተል በኩለተኝነት ሪፖርቱን ያቀረበው የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ ነበር። መጋቢት 25 2017 ዓ.ም. የባንኩን የስምንት ወራት የሥራ አፈፃፀም ሪፖርት ለምክር ቤቱ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ቋሚ ኮሚቴ ያቀረቡት የባንኩ ንፌዝደንት አቤ ሳዩ፡ ባንኩ ባለፉት ስምንት ወራት የ32.6 ቢሊዮን ብር ትርፍ አስመዝግቧል ብለዋል። ለቋሚ ኮሚቴው በቀረበው ሪፖርት፡ ባለፉት ስምንት ወራት ከተሰጠው ጠቅላላ ብር 264.65 ቢሊዮን ብር ውስጥ፡ ከ88% በላይ ብር የተሰጠው ለግሉ ዘርፍ መሆኑ የተጠቀሰ ሲሆን፡ አገሩን ያለው የመንግስት ተቋማት የብር ክምችት ድርሻ ደግሞ ወደ 72% ዝቅ ማለቱ ተመላክቷል። በኩለትም የባንኩ የገቢ ማመንጫ ዘርፎች ላይ አበረታች አፈጻጸም የተመዘገበ መሆኑን የጠቀሱት ንፌዝደንቱም፡ ባንኩ አምና በተመሳሳይ ወቅት ካገኘው ገቢ 26 በመቶ ዕድገት በማሳየት 109.32 ቢሊዮን ብር ጠቅላላ ገቢ ማግኘቱን አስታውቀዋል። የባንኩ አጠቃላይ ተቀማጭ ብር 1.54 ትሪሊዮን በላይ መድረሱን ያነሳው የአቤ ሪፖርት፡ በዚህም የባንኩ የገበያ ድርሻ ወደ 49.3% ከፍ ማለቱን አውስቷል። የቋሚ ኮሚቴው ሰብሳቢ የተከበሩ መሐመድ አብይ በበኩላቸው፡ ባንኩ የኢንዱስትሪውን ሰላም ከማስጠበቅ አኳያ እና ለግሉ ዘርፍ 80% ብር መስጠቱ ንግዱ እንዲሰለጥን ያግዛል ሲሉም ተደምጠዋል።

መጋቢት 24 2017 ዓ.ም. ተረኛ ሪፖርት አቅራቢ የነበረው ደግሞ የትምህርት ሚኒስቴር ሲሆን፡ ሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱም፡ በ12^ኛ ክፍል አገር አቀፍ መልቀቂያ ፈተና የተማሪዎች ውጤት ዝቅተኛ የሆነበትን መንስዔ በተመለከተ ከአጋር አካላት ጋር ያስጠናውን ጥናት፡ ለምክር ቤቱ የሰው ሀብት ልማት፡ ሥራ ስምሪት እና ቴክኖሎጂ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ አቅርቧል።

⁴ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት፡ “የልማት ድርጅቶች የሕዝብ ጥያቄዎችን የዕቅዳቸው አካል ሊያደርጉ እንደሚገባ ተመላክተ።”
<https://web.facebook.com/share/p/1HM3edL1ND/>

ጥናቱን ለኮሚቴው ያቀረቡት የትምህርት ሚኒስትሩ ኖሮፌሰር ብርሃኑ ነጋ፣ ለተማሪዎች ውጤት ማሸቆልቆል የተለያዩ ጉዳዮችን በምክንያትነት አንስተዋል። የ12^ኛ ክፍል መልቀቂያ ፈተናን በየኒቨርሲቲ መስጠት መጀመራችን ሆነ ተብሎ ሲደበቅ የነበረውን ጉድ ገልጦ ገሃድ አውጥቷል ያሉት ኖሮፌሰር ብርሃኑ፣ ለተማሪዎች ውጤት ውድቀት ባለድርሻ አካላት በብልሹ አሰራር ተባባሪ ናቸው ብለዋል። 8^ኛ ክፍል ደርሰው ማንበብ የማይችሉ ተማሪዎች ነበሩ ያሉት የትምህርት ሚኒስትሩ፣ ጥናቱ ሊያሳየው የማይችለው የአገራችን የትምህርት ችግር ዋናው መሠረቱ በአጠቃላይ ማሳበረሰቡ ላይ የደረሰውን የሞራል ክስረት ነው ብለዋል። ችግሩን ለመፍታት የመምህራንን የኑሮ ችግር ማሻሻል ቁልፍ ጉዳይ ቢሆንም፣ የአገሪቷ ኢኮኖሚ ግን ጉዳዩን መሸከም አንደማይችል የጠቀሱት ብርሃኑ፣ አገሪቷ ከ100 ሺህ በላይ የመምህራን ዕጥረት እንዳጋጠማትም ገልጸዋል።

በወርሃ መጋቢት በአራተኝነት ተቋማዊ ሪፖርቱን ያቀረበው የማዕድን ሚኒስቴር ሲሆን፣ ተቋሙ የ2017 ዓ.ም. በጀት ዓመት የስምንት ወራት የዕቅድ አፈፃፀም ሪፖርቱን ለእንደራሴዎቹ ምክር ቤት የኢንዱስትሪ እና ማዕድን ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ አቅርቧል። የአፈፃፀም ሪፖርቱን ያቀረቡት ሚኒስትሩ ኢንጂነር ሀብታሙ ተገኝ፣ ከዚህ ቀደም በማዕድን ዘርፍ ላይ በትልቅነት የተመዘገበው 800 ሚሊዮን ዶላር እንደነበር ጠቅሰው፣ በዚህ ሪፖርታቸው በሸፈናቸው ስምንት ወራት ውስጥ ግን ተቋማቸው 1.88 ቢሊዮን ዶላር የውጭ ምንዛሬ ማስመዝገቡን ተናግረዋል። ከዚህ የውጭ ምንዛሬ ውስጥም፣ ወርቅ ትልቁን ድርሻ ይዟል ተብሏል።⁵

የወርሃ መጋቢት የመጨረሻው ሪፖርት የነበረው፣ የኢትዮጵያ ብሮድካስቲንግ ኮርፖሬሽን የራድዮ እና የቴሌቪዥን፣ የዜና እና ወቅታዊ ጉዳዮች አገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ውጤታማነት በተመለከተ የተከናወነ የኦዲት ሪፖርት ነበር። በኢትዮጵያ ብሮድካስቲንግ ኮርፖሬሽን የራድዮ እና የቴሌቪዥን፣ የዜና እና ወቅታዊ ጉዳዮች አገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ውጤታማነት በተመለከተ፣ ከ2013 እስከ 2015 ዓ.ም. ድረስ ያለው የኦዲት ሪፖርት ለምክር ቤቱ የመንግስት ወጪ አሥተዳደር እና ቁጥጥር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ቀርቧል። በመድረኩም፣ የፌዴራል ዋና ኦዲተሪ መሰረት ዳምጤ፣ ተቋሙ ከነበረበት ችግር መሠረታዊ ለውጥ እንደታየበት ተናግረዋል። ዋና ኦዲተሪ፣ በተለያዩ የማሳበራዊ ሚዲያዎች መረጃዎችን ማስተላለፉ በጥሩ ጎን የሚታይ መሆኑንም አክለው ጠቅሰዋል። የኢቢሲ ዋና ሥራ አሥሪዎችም ጌትነት ታደሰ

በኩላቸው፣ በለውጡ የተገኘውን አጋጣሚ በመጠቀም ጎብረተሰቡ በተለያዩ መልኩ ሐሳቡን የሚሰጥበት ችግር የተመቻቸ መሆኑን እና ተቋሙንም የሐሳብ ተቋም ማድረግ መቻሉን ተናግረዋል።⁶

⁵ የኢፌዴሪ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት፤ “ቋሚ ኮሚቴው፣ ከአገር በቀል ኢኮኖሚ ማሻሻያ ውስጥ አንዲ የሆነው የማዕድን ዘርፍ ይበልጥ ውጤታማ እንዲሆን በትኩረት መስራት እንደሚገባ አሳሰበ።”

<https://web.facebook.com/share/p/12J3Ghbp2p1/>

⁶ ኢፌዴሪ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት፤ “ሚዲያው ተወዳዳሪ፣ ተደማጭና ተአማኒነት ያለው የመረጃ ምንጭ ለመሆን የጀመራቸው ስራዎች ተጠናክረው መቀጠል አለባቸው፣ ቋሚ ኮሚቴው።”

<https://web.facebook.com/share/p/1FSvBHVEkW/>

የተቋማት እና የመስክ ጉብኝቶች

የኢትዮጵያ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት፣ 32 የሚሆኑ የመስክ ጉብኝቶችን ጨምሮ፣ የተለያዩ የፌዴራል እና ክልላዊ ተቋማትን አኩራዊ ችግራትም በተወካዮቹ በኩል ጎብኝቷል።

የተቋማት ጉብኝቶች

በእንደራሴዎቹ ከተሳበሱት ተቋማት ውስጥ ማሳያ ሊሆኑ ከሚችሉት መካከል፣ የብርሃና ሰላም ማተሚያ ድርጅት ይገኝበታል። መጋቢት 3 ቀን 2017 ዓ.ም.፣ በምክር ቤቱ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ አማካኝነት በማተሚያ ቤቱ በተደረገው ጉብኝት፣ አዳዲስ ቴክኖሎጂዎች እና ማሽነሪዎችን ወደ ዘርፉ በማስገባት ተቋሙን ተወዳዳሪ ማድረግ መቻሉ ተነግሯል። የማተሚያ ቤቱ ዋና ሥራ አሥሪዎች ሽታሁን ዋለ፣ የጎትመት ዘርፉ ተለዋዋጭ ቴክኖሎጂ ያለበት መሆኑን ለኮሚቴው አባላት ጠቁመው፣ ድርጅቱ የሚጠቀምባቸው አብዛኛዎቹ የጎትመት መሣሪያዎች ግን ከዘመኑ ጋር አንደማይሄዱ አብራርተዋል። የፌዴራል ሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽንም፣ በተጠቀሰው ወር በእንደራሴዎቹ የተሳበሱ ሌላኛው የፌዴራል መንግስቱ ተቋም ነበር። መጋቢት አጋማሽ ላይ፣ በእንደራሴዎቹ የሰው ሀብት ልማት፣ ሥራ ስምሪት እና ቴክኖሎጂ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ሰብሳቢው የተከበሩ ዶ.ር. ነገሪ ሌንጮ በተመራው ይኸው የኮሚሽኑ ጉብኝት፣ የተቋሙ የማሻሻያ ሥራዎች ምን ላይ እንደደረሱ ኮሚቴው ገምግሟል። የሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን ኮሚሽነሩ መኩሪያ ኃይሌ፣ ሲቪል ሰርቪስ ኢትዮጵያን በሚመጥን ደረጃ እንዲሆን በርካታ ተግባራት መከናወናቸውን ጠቅሰው፣ በዚህም የተደራጀ መረጃ እያያዘን የተከተለ ለማድረግ እየተሰራ መሆኑን ላገኛቸው የኮሚቴው አባላት አብራርተውላቸዋል። ቋሚ ኮሚቴውም፣ የተቋሙን የቢሮ

አደረጃጀት፣ የተለያዩ አገራዊ ስያሜ ያላቸውን ዘመናዊ የአሥተዳደር ፍርድ ቤት የችሎት እና የሥልጠና አዳራሾችን ጨምሮ፣ የአንድ ማዕከል አገልግሎት አሰጣጥ አኹናዊ ችግሩን ተመልክቷል።

የኮምቦልቸ ኢንዱስትሪ ፓርክም፣ በወርሃ መጋቢት ከተሳታፊነት ተቋማት መካከል የሚጠቀሰው ነው። በምክር ቤቱ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ አማካኝነት በተካሄደው ይኸው ጉብኝት፣ ኮምቦልቸ ኢንዱስትሪ ፓርክ ከሰሜኑ ጦርነት ጋር ተያይዞ ከገጠመው ፈታኝ ችግራት በማገገም ዐሥር ሺህ ለሚሆኑ ዜጎች የሥራ ዕድል መፍጠሩን እና ለውጭ ገበያ በሚያቀርባቸው ምርቶችም ከፍተኛ ገቢ እያሰገኝ መሆኑ ተነስቷል። ይኸም ሆኖ፣ ከሠራተኞች ደመወዝ እና ሌሎች ተያያዥ ጉዳዮች ጋር የሚነሱት ጥያቄዎች መፍትሔ ሊያገኙ እንደሚገባ ቋሚ ኮሚቴው አሳስቧል። የፓርኩ ዋና ሥራ አሥኪያጅ አሕመድ ሰኢድ በበኩላቸው፣ የኢንዱስትሪ ፓርኩ ከተከፈተ ጊዜ አንስቶ በርካታ ባለሀብቶች ወደ ፓርኩ መግባታቸውን እና በዚህ የተነሳም ባለፉት ሰባት ዓመታት ውስጥ ሰባት ሺህ ለሚጠጉ ዜጎች የሥራ ዕድል መፈጠሩን ለቋሚ ኮሚቴው አስረድተዋል።⁷

⁷ የኤፌዴሪ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት፤ “የኮምቦልቸ ኢንዱስትሪ ፓርክ እያሳየ ያለው ዕድገት ተጠናክሮ ሊቀጥል እንደሚገባ ተመላከተ”
<https://web.facebook.com/share/p/1NPvnJEEJ2/>

የመስክ ጉብኝቶች

በወርሃ መጋቢት፣ የኢትዮጵያ እንደራሴዎች ወደ መስክም ወርደው ሰፋ ያሉ አገራዊ ፋይዳ ያላቸውን ጉብኝቶች አድርገዋል። መጋቢት መገባደጃያ ላይ ወደ ሐረሪ ክልል ጎራ ያሉት የምክር ቤቱ የውኃ፣ መስኖ፣ ቆላማ አካባቢ እና አካባቢ ልማት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ አባላት፣ በክልሉ በሚያ ወረዳ የሚገኘውን የንጹሕ መጠጥ ውኃ ፕሮጀክትን ጎብኝተዋል። ኮሚቴው የመሩት እንደራሴው የተከበሩ ወልደየስ ደበበ፣ በከተማዋም ሆነ በዙሪያዋ እያጋጠመ ያለው የንጹሕ መጠጥ ውኃ ዕጥረት በአስቸኳይ መፍትሄ እንዲያገኝ አሳስበዋል። ከዚህ በተጨማሪም ኮሚቴው፣ የፕሮጀክቱ የግንባታ ሥራ ዘጠና ስምንት በመቶ የተጠናቀቀ ቢሆንም፣ ፕሮጀክቱ በተያዘለት ጊዜ ተጠናቆ አገልግሎት መስጠት ባለመጀመሩ ስጋት እንዳለው ለክልሉ ተወካዮች አንስቶላቸዋል። ከዚህ የመጠጥ ውኃ ፕሮጀክት በተጨማሪም፣ በተለይም የፍሳሽ ማስወገጃ ግንባታ ፕሮጀክቱ የሥራ ክንውን ገና ስድስት በመቶ ላይ የሚገኝ መሆኑን የጠቀሰው ቋሚ ኮሚቴው፣ ፕሮጀክቱ ከተያዘለት ጊዜ በኋላ ማስገባቱ እንዳሳሰበው ለከተማይቱ

ተወካዮች ጠቅላላቸዋል።

በእንደራሴዎች ምክር ቤት ምክትል አፈ-ጉባኤ የተከበሩ ሎሚ በዶ እና ከምሥራቅ ሸዋ የተወከሉ እንደራሴዎች በሎሚ እና ቦራ ወረዳ ተገኝተው ያደረጉት የመስክ ጉብኝት ደግሞ ሌላኛው የምክር ቤቱ የመጋቢት ወር ክንውን ነበር። ምክትል አፈ-ጉባኤዎች እና እንደራሴዎችም፣ የተሠሩትን እና በመሠራት ላይ የሚገኙትን የበጋ ስንዴ እና የሙዝ ክላስተር የግብርና የልማት እንቅስቃሴዎችን ብቻም ሳይሆን፣ አዲሱን የገጠር ቀበሌዎች አደረጃጀት ጽሕፈት ቤቶችን እንቅስቃሴ ጎብኝተዋል። በተጠቀሰው መጋቢት ወር የመጎብኘት ዕድል ካገኙት ፕሮጀክቶች መካከል ሊጠቀስ የሚችለው፣ የኮይሻ ኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫ ግድብ ፕሮጀክት ሲሆን፣ ጉብኝቱ የተመራውም፣ በምክር ቤቱ የመንግስት ዋና ተጠሪ ሚኒስትር በሆኑት የተከበሩ ዶ.ር. ተስፋዬ በልጅኤ እና ሌሎች ከፍተኛ የመንግስት የሥራ ኃላፊዎች ነበር። የኮይሻ ኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫ ግድብ ፕሮጀክት ግንባታ ሥድሳ አምስት በመቶ መድረሱም በጉብኝቱ ወቅት ተነስቷል። በ2 ነጥብ 5 ቢሊዮን ዩሮ ወጪ እየተገነባ የሚገኘው ይኸ ፕሮጀክት፣ በደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል በኮንታ ዞን ኮንታ ኮይሻ ወረዳ እና በደቡብ ኢትዮጵያ ክልል ጎፋ ዞን መሎ ኮዛ ወረዳ መካከል ላይ እንደመገኘቱ፣ ልማቱ የኹለቱን ክልሎች ሕዝቦች ማሳበራ-ኢኮኖሚያዊ ችግሮችን በሚፈታ መልኩ እየተገነባ እንደሚገኝም ከመስክ ጉብኝቱ የተገኘው መረጃ ይጠቁማል።

የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤቱ የተለያዩ ቋሚ ኮሚቴዎች፣ በመጋቢቱ የመስክ ጉብኝቶቻቸው፣ የልማት ዕቅዶችን የት መድረስን ብቻ ሳይሆን፣ በተፈጠሮ አደጋ ከመኖሪያቸው ተፈናቅለው የነበሩ ዜጎች አኹን ያለቡትን ችግራትም አደጋዎች በደረሱባቸው አካባቢዎች ተገኝተው ተመልክተዋል። በእንደራሴዎች የተከበሩ ፋንታዬ ለገሰ የተመራው የምክር ቤቱ የውጪ ግንኙነት እና የሰላም ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ቡድን፣ የተፈጥሮ አደጋው ያስከተለውን ውድመት እና ውድመቱ ያመጣውን ዳፋ ለመመለስ የተሠሩ ሥራዎችን አስመልክቶ፣ የከፋ ዞን አደጋ ስጋት ሥራ አመራር ኮሚሽን ያቀረበለትን ሪፖርት አድምጧል። ከሪፖርቱ ማድመጥ እና ከመስክ ምልክታቸው በኋላም ፣ በተፈጥሮ አደጋ ከመኖሪያቸው ለተፈናቀሉ ዜጎች መሠረተ ልማት ማሟላት እንደሚገባ ቋሚ ኮሚቴው አስገንዝቧል። ከዚህ በተጨማሪም ኮሚሽኑ፣ በደቡብ ምዕራብ ኢትዮጵያ ክልል ከፋ ዞን በመሬት መንሸራተት የተነሳ ሐምሌ 2016 ዓ.ም. እና ጥቅምት 2017 ዓ.ም. በዴቻ እና አድዮ ወረዳ የደረሰውን አደጋም እንዲኹ

ለቋሚ ኮሚቴው አባላት አብራርቷል። በዚያ የመስክ ጉብኝት ወቅትም፣ በአደጋው ሳቢያ ከቀያቸው የተፈናቀሉት ዜጎች፣ የፌዴራል መንግስቱ በቀጣይ በቋሚነት የምንሰፍርበት ቦታ አዘጋጅቶ መልሶ ያቋቁመን ሲሉ ጠይቀዋል።

የፓርላማ ዲፕሎማሲ

የኢፌዴሪ የአንደራሴዎቹ ምክር ቤት፣ በተጠቀሰው መጋቢት ወር ችለት የፓርላመንታዊ ዲፕሎማሲ ክንውኖችን ከውኃል። በወሩ መጀመሪያ ላይ፣ የምክር ቤቱ አፈ-ጉባኤ የተከበሩ ታገሰ ጫፎ፣ በአምባሳደር መይሊን ሱዋሬዝ አልቫሬዝ ከተመራ ልዑክ ቡድን ጋራ ተወያይተዋል። በአፈ-ጉባኤው ቢሮ በተካሄደ ይኸው ውይይት ላይም፣ የኢትዮጵያ እና ኩባ ጠንካራ የወዳጅነት ግንኙነት ሃምሳ ዓመታትን ያስቆጠረ መሆኑን የተከበሩ ታገሰ ጠቅሰዋል። ከትምህርት እስከ ጤና እና ወታደራዊ ድጋፍ ድረስ፣ ኩባ ለኢትዮጵያ ላበረከተችው አስተዋጽኦ አፈ-ጉባኤው ምስጋናቸውን ለልዑክ ቡድኑ አቅርበዋል። አፈ-ጉባኤው አክለውም፣ ይኸንን ነባር ታሪካዊ የአገራቱን ወዳጃዊ ግንኙነት፣ በፓርላማ ዲፕሎማሲ እና በሕዝብ ለሕዝብ ግንኙነቱ በኩል አጠናክሮ ለማስቀጠል ኢትዮጵያ ጽኑ ፍላጎት አላት ብለዋል፤ የኩባ ባለሀብቶች በመረጡት ዘርፍ በኢትዮጵያ መዋዕለ ንዋያቸውን እንዲያፈሱም መልዕክታቸውን አስተላልፈዋል። የልዑካን ቡድኑን የመሩት በኢትዮጵያ የኩባ አምባሳደር መይሊን ሱዋሬዝ አልቫሬዝ በበኩላቸው፣ የሹለቱ አገራት ግንኙነት ጠንካራ እና ታሪካዊ መሆኑን አንስተው፣ አገራቸው ከኢትዮጵያ ጋር ያላትን የአህትማማች ትስስሮሽ በሁሉም ዘርፍ አጠናክሮ እንደምትቀጥል ተናግረዋል።

ምክር ቤቱ፣ መጋቢት መገባደጃያ ላይ ያካሄደው ችለተኛው ፓርላመንታዊ ዲፕሎማሲ፣ ችለቱንም ምክር ቤቶች ያቀፈውን ልዑክ ወደ ኤዢያ በመላክ የተሳተፈበት አንድ ዓለም ዓቀፍ መድረክ ነበር። በፌዴሬሽን ምክር ቤቱ አፈ-ጉባኤ አገኘሁ ተሻገር የተመራው ከአንደራሴዎቹ እና ከፌዴሬሽን ምክር ቤት አባላት የተውጣጣው የልዑካን ቡድን፣ በኦዲዲዮክስታን በተካሄደው በ150^{ኛው} ዓለም ዓቀፍ የፓርላማ ኅብረት ጉባኤ ላይ ተሳትፏል። በጉባኤው ላይ ተሳተፉት የአንደራሴዎቹ ምክር ቤት የመንግስት ተጠሪ ሚኒስትር የተከበሩ ዶ.ር. ተስፋዬ በልጅጌ፣ ወሳኝ በሆኑ ዓለም ዓቀፋዊ አጀንዳዎች ዙሪያ የኢትዮጵያን ልምድ እና ተሞክሮ ለዓለም ዓቀፉ ማኅበረሰብ ማስተዋወቅ የሚያስችለውን ዕድል በአግባቡ መጠቀማቸውን ገልፀዋል።

በዚህ መድረክ ላይ የተሳተፉት በምክር ቤቱ የመንግስት ተጠሪ ሚኒስትር ዴኤታው የተከበሩ ዶ.ር. ምረቱ ሻንቆ፣ “የነገዎችን ሉላዊ መሪዎችን ማጎልመስ” በሚል ርዕስ መልዕክት አስተላልፈዋል። ሚኒስትር ዴኤታው በዚያ ንግግራቸው፣ ወጣቶችን ያላማከለ የፖለቲካም ሆነ ኢኮኖሚያዊ ሥርዓት ቀጣይነት እንደማይኖረው ገልፀው፣ በተጨማሪም የወጣቶችን ተሳትፎ እና ሚና ማሳደግ እንደሚገባ አውስተዋል። የመልካም አሥተዳደር ጉዳዮች፣ ሰላም ግንባታ፣ ዘላቂ ልማት እና ፍትሐዊ ተጠቃሚነት እና የአየር ንብረት ለውጥን የመሳሰሉት አጀንዳዎች የኅብረቱ የመወያያ አጀንዳዎች ነበሩ።

የብሪጅ ዳሰሳዊ ምልክት

በአዋጅ ቁጥር 1373/2017 ላይ የተደረገ አጭር ዳሰሳዊ ምልክት

የአንደራሴዎቹ ምክር ቤት፣ የፌዴራል መንግሥቱ በክልሎቹ ውስጥ ጣልቃ የሚገባበትን ነባር አዋጅ አሻሽሏል። ምክር ቤቱ፣ መጋቢት 23 2017 ዓ.ም. ባካሄደው 22ኛ መደበኛ ስብሰባው፣ የቀረበለትን ይኸንን የማሻሻያ አዋጅ ያፀደቀው በሹለት ድምጽ-ተወቅቦ በአብላጫ ድምጽ ሲሆን፤ ነባሩን አዋጅ ቁጥር 359/1995ን ተክቶ አዋጅ ቁጥር 1373/2017 በሚል አፅድቆታል።

ይኸ የተሻሻለው አዋጅ (ቁጥር 1373)፣ የፌዴሬሽን ምክር ቤትን እና የፌዴራል መንግሥቱን ተቋማዊ አቅም በመገንባት ረገድ፣ በተለይም የፌዴራል መንግሥቱ በትግራይ ክልል ጣልቃ የመግባቱ የመጀመሪያው ዙር በተገባደደ ማግስት ያጋጠሙ አሥተዳደራዊ እና ፖለቲካዊ ችግሮችን ለመፍታት የሕግ እና ፖለቲካዊ ክፍተቶችን ለመድፈን ዓይነተኛ ሚና ይጫወታል። በሌላ በኩል በትግራይ ክልል ካጋጠመው ችግሮች በመነሳት፣ በሌሎች የፌዴሬሽን አባላት ውስጥ መሰል ችግሮች ቢከሰቱ፣ ታጣቂ የፖለቲካ ቡድኖች የበላይነትን፣ የጊዜያዊ አሥተዳደሩ በልማት እና የአሥተዳደር ዘርፍ በሚጫወተው ሚና ዙሪያ ላይ እና ተያያዥ ጉዳዮች እንዴት እንደሚፈቱ አኩንም በግልፅ አለመቀመጡን ብሪጅ ተረድቷል።

በመሆኑም ይኸ አጠር ያለ ኅተታ የቀዳሚውን አዋጅ ውስንነቶች፣ በትግራይ ክልል ስላጋጠመው የሕግ እና የፖለቲካ ነባራዊ ክፍተቶች እንዲሁም የተሻሻሉ ጉዳዮችን እና አንድምታዎችን ይፈትሻል።

የአዋጅ 359/1995 ውስንነቶች

በ1987ቱ ሕገ-መንግሥት በዝርዝር እንደተቀመጠው፣ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ አወቃቀር፣ የብሔር፣ ብሔረ ሰቦች እና ሕዝቦች ራሱን በራስ የማስተዳደር መርህ ላይ የተመሠረተ ነው፡፡ የሕዝቦች ባህላዊ ማንነት እና ራሱን በራስ የማስተዳደር መብት፣ ከፍተኛ ልዕልና የተሰጣቸው የሕገ-መንግሥቱ ቀዳሚ አዕማድ ናቸው፡፡ አጥን እንዲሻሻል የተፈለገው ነባሩ አዋጅ 359 አስፈላጊ የሆነበት ምክንያትም፣ በመሠረታዊነት ይኸን በሕገ-መንግሥቱ የተደነገገውን የሕዝቦች ራሳቸውን በራሳቸው የማስተዳደር ቡድናዊ መብት የመጣስ አደጋ ሲገጥመው እና በተራዛሚውም ሕገ-መንግሥቱን የሚያናጉ ፖለቲካዊ ፕላቶኖች ሲፈጠሩ መሆኑ ግልፅ ነው፡፡ የነባሩ አዋጅ ጥቅል መነሻም፣ የፌዴሬሽን አባላት ወደ ሕገ-መንግሥታዊው ሥርዓት እንዲመለሱ እና ሥርዓቱንም ሊመጣበት ከሚችልበት የመናጋት ተጨባጭ አደጋ ለመካለክል ነበር፡፡ የተፈጠረውን ችግር ቀልብሶ፣ ፖለቲካዊ ሥርዓቱን ወደነበረበት ሕገ-መንግሥታዊ ድባብ ለመመለስም፣ በአዋጁ እንደተቀመጠው ጊዜያዊ አሥተዳደርን ማቋቋም አስፈላጊ መሆኑ አሌ አይባልም፡፡

ነገር ግን አዋጁ የጊዜያዊ አሥተዳደር ቆይታን በጥላት ዓመታት ብቻ ከመገደቡ ባለፈ፣ ለጊዜያዊ አሥተዳደሩ መቋቋም መነሻ የሆኑት ፕላቶኖች ነባራዊ ችግሮች በዚህ የጊዜ ማዕቀፍ ውስጥ ይፈታሉ ብሎ ማመኑ የሚከተሉትን ውስንነቶች አዋልዷል፡፡

የአዋጁ አንቀጽ 15 ቁጥር 3፣ የፌዴሬሽን ምክር ቤት የተጠቀሰው ክልል ችግር አልተፈታም ብሎ ካመነ፣ የመቆያ ጊዜውን ከሥድስት ወራት ላልበለጠ ጊዜ ብቻ የማራዘም ሥልጣን ሰጥቶታል፡፡ ይኸ ደግሞ፣ በትግራይ ክልል እንደታየው፣ ነባራዊ ፕላቶኖችን ያገናዘበ አልነበረም፡፡

ሕገ-መንግሥታዊ አክል በተፈጠረበት ክልል ውስጥ የሚቋቋመውን ጊዜያዊ አሥተዳደር ቆይታን ለማራዘም ውሳኔ እንዲሰጥ ሕገ-መንግሥታዊ ሥልጣን የተሰጠው የፌዴሬሽን ምክር ቤት በዓመት ጥላት ጊዜ ብቻ የሚሰበሰብ መሆኑ፣ በእነዚህ የሰብሰባ ቀን-ቀጠሮ ክፍተቶች መካከል፣ አዋጁ እንዲፈታቸው የሚጠበቅበት ችግሮች እየተባባሱ ከመሄዳቸው ባሻገር፣ ከቁጥጥር ውጪ ሊወጡ የሚችሉበትን ዕድል ያሰፋል፡፡ ይኸም ሰፊ ሕገ-መንግሥታዊ የአተገባበር ክፍተቶችን ወደመፍጠር ሊያሻግራቸው ይችላል፡፡

እነዚህ እና ሌሎች ተያያዥ ችግሮች፣ ከጥላት ወራት በፊት የአሥተዳደር ዘመኑ በተጠናቀቀው የትግራይ ክልል ጊዜያዊ አሥተዳደር ክንውን ላይ አስከታቢነት ጊዜ ድረስ፣ በንድፈ-ሐሳብ ደረጃ ብቻ የነበሩ ቢሆንም በተጨባጭ መከሰት መቻላቸው አዋጁን ማሻሻልን አስገዳጅ አድርጎታል፡፡

ትግራይ እንደ ማሳያ

የፌዴራል መንግሥቱ ሕወሓትን ሕገ-መንግሥታዊ ሥርዓቱን በኃይል ለመናድ ጦርነት ቀስቅሷል በሚል በመወንጀል፣ ሕወሓት መራሹን ክልላዊ መንግስት አስወግዶ ጊዜያዊ አሥተዳደር ካቋቋመበት ጊዜ አንስቶ፣ በርካታ ሕግ-ነክ ጥያቄዎች ሲነሱ ቆይተዋል፡፡ ጊዜያዊ አሥተዳደሩ፣ ምርጫ እንደማይረግ ያሉ የተቋቋመባቸውን ግቦች ሳይፈፅም የቆይታ ጊዜውን ካገባደደ፣ የፌዴሬሽን ምክር ቤት አስኪሰበሰብ ድረስ ውሳኔ መስጠት የሚችለው ሕገ-መንግሥታዊ አካል ማን ነው? የአሥተዳደሩ መቋቋምን አስፈላጊ ያደርጉት ችግሮች እየተባባሱ ቢሄዱስ ፈጣን እርምጃዎች ለመውሰድ ምን ዓይነት ሕገ-መንግሥታዊ መሠረቶች አሉ? በትግራይ ያሉት የፖለቲካ ኃይሎች ግጭት ውስጥ ባሉበት ፕላቶኖች ዲሞክራሲያዊ ሥርዓትን እንዴት መመለስ ይቻላል? የተፈቀደው የአሥተዳደሩ ዘመነ-ሥልጣን ተገባደም ክልሉ ከቀውስ መውጣት ባይችል ምን ዓይነት ሕጋዊ እና አሥተዳደራዊ መውጫ መንገዶች አሉ? የሚሉት ተጠቃሾች ጥያቄዎች ነበሩ፡፡

እነዚህ እና ሌሎች በዝርዝር ሊኬድባቸው የሚቻልባቸው ተያያዥ ችግሮች በተጨባጭ መታየታቸው፣ ለእነዚህ ችግሮች ሊሰጡ የሚችሉት ሕጋዊ ምላሾች ከነባሩ አዋጅ ማዕቀፍ የሚያስወጡ እንደመሆናቸው፣ የፌዴራል መንግሥቱ አፋጣኝ ዕርምጃዎችን እንዲወስድ ማስገደዳቸው ግልፅ ነው፡፡ ከዚህ አኳያ ነገሮቹን ስናጤናቸውም፣ በነባሩ አዋጅ መንፈስ እና በተጨባጭ ፖለቲካው መካከል ያሉትን ክፍተቶች አጉልቶ አሳይቷል፡፡

በመሆኑም፣ አዋጅ 1373/2017 ችግርን ለመቅረፍ አስቀድሞ የተወሰዱ እርምጃዎች ያልፈቷቸውን ፖለቲካዊ እና ተቋማዊ ችግሮች ግንዛቤ ውስጥ ከትቶ የተቀረፀ ማሻሻያ ሕግ ነው፡፡ እንዲህ ዓይነት የሕግ አወጣጥ ሂደቶች አልፎ አልፎ የሚደረጉ እና የችግሮችን መባባስ ለመከላከል ጥቅም ላይ የሚውሉ ቢሆንም፣ የሕግን ተገማችነት እና ሕገ-መንግሥታዊ ሂደትን እንዲያሸሽረው መጠንቀቅ እንደሚያሻ ልብ ማለት ያስፈልጋል፡፡ ሕጎች በሚወጡበት ጊዜ መጪውን ጊዜ ግምት ውስጥ የሚከቱ እና እንደ ተጨባጭ ፕላቶኖች መሻሻል

የሚያስፈልጋቸው ከመሆኑም በላይ፣ የፌዴራልም ሆነ የክልል መንግስታት በሕገ-መንግሥቱ የተሰጧቸውን ሥልጣኖች በአግባቡ እንዲወጡ የሚያበረታታ መሆኑ ይኖርበታል።

የማሻሻያው ይዘቶች

ለፌዴሬሽን ምክር ቤቱ አፈ-ጉባኤ ተጨማሪ ሥልጣን ስለመስጠት፤

የፌዴሬሽን ምክር ቤት፣ በዓመት ችሎት ጊዜ ብቻ የሚሰበሰብ እንደመሆኑ፣ በየትኛውም ክልሎች ውስጥ የማዕከላዊ መንግሥቱን ጣልቃ-ገብነት የሚያስገድዱ ችግሮች ሲፈጠሩ፣ የፌዴሬሽን ምክር ቤቱ አፈ-ጉባኤ ፌዴራል መንግሥቱ ጣልቃ እንዲገባ ለማዘዝ የሚያስችል ሥልጣን ተሰጥቶታል። ይህም በአዋጅ 359 የነበረውን ውስነት ከመቅረፉ ባለፈ፣ የፌዴራል ተቋማት ፈጣን ምላሽ የመስጠት ችሎታቸውን ያዳብራልና ጉልህ የሆነ የአዋጁ ማሻሻያ ነው።

ከዚህ አንፃርም፣ የፌዴሬሽን ምክር ቤት አባላት በሚሰበሰቡበት ጊዜ፣ የአፈ-ጉባኤውን ውሳኔ መርምረው ውሳኔ የሚያሳልፉ እንደመሆናቸው፣ የማሻሻያው መንፈስ በፌዴሬሽን ምክር ቤቱ የተወከሉትን የብሔር ብሔረሰቦች እና ሕዝቦች ሕገ-መንግሥታዊ በጋራ የመወሰነ ሥልጣንን ያስጠብቃል፤ ያጠብቃልም።

ለጊዜያዊ አሥተዳደሮች የሚሰጥ የጊዜ ገደብ

ነገሩ አዋጅ፣ ሕገ-መንግሥታዊ ሥርዓቱን ከሚመጣ አደጋ እንዲከላከሉ የሚቋቋሙ ጊዜያዊ አሥተዳደሮች የተመደበላቸው ጊዜ ሲያበቃ፣ ከሥድስት ወራት በላይ ማራዘም እንደማይቻል ይነግሳል። ያም ሆኖ፣ መጠነ ሰፊ ደም አፋሳሽ ግጭቶች እና ውስብስብ የፖለቲካ ችግሮች ለሚገጥሟቸው ጊዜያዊ አሥተዳደሮች ተጨማሪዎቹ ሥድስት ወራት በቂ አለመሆናቸውን በትግራይ ክልል ከነበረው ችግር በተጨማሪም መረዳት ተችሏል። ይህን ግንዛቤ ውስጥ በመክተም አዋጅ 1373/2017፣ የአሥተዳደሮችን ጊዜ እስከ አንድ ዓመት ማራዘም እንደሚቻል እና አስፈላጊ ከሆነም በድጋሚ ከአንድ ዓመት ላልበለጠ ጊዜ ሊራዘም እንደሚችል ይነግጋል።

የማሻሻያው ጠንካራ እና ደካማ ጎኖች

ጠንካራ ጎኖች

በፌዴሬሽን ምክር ቤት ስብሰባ መዘግየት ምክንያት፣ የማዕከላዊ መንግሥቱን ሕገ-መንግሥታዊ መብቶችን የማስከበር ኃላፊነት እንዲወጣ ለማድረግ አፋጣኝ ሕጋዊ መደላደልን መፍጠሩ፤

የሚቋቋመው ጊዜያዊ አሥተዳደር የተፈጠሩትን ሕጋዊ እና ፖለቲካዊ ችግሮች መፍታት የማይችልባቸው ገደቦች ሲያጋጥሙት፣ የቀሩትን ሕገ-መንግሥታዊ ተግባራት እንዲፈፅሙ አስፈላጊ ሲሆን ከሥድስት ወራት በላይ እንዲኖረው መፈቀዱ፤

የጊዜያዊ አሥተዳደሩን ቆይታ ማራዘም ሲያስፈልግ፣ የፌዴሬሽን ምክር ቤቱ ካለባቸው ተደራራቢ ሕገ-መንግሥታዊ ኃላፊነት አኳያ ምክር ቤቱን በአጭር ጊዜ ስብሰባ በመጥራት ውይይት አድርጎ ውሳኔ ለመሥጠት የሚያስችግር ችግሩን ግንዛቤ ውስጥ መክተቱ፤

የሚቋቋመውን ጊዜያዊ አሥተዳደር በተመለከተ፣ በአፈ-ጉባኤው በሚሰጥ አልያም በምክር ቤቱ በሚጸድቅ ውሳኔ ውስጥ ጊዜያዊ አሥተዳደሩ ትኩረት ሰጥቶ ሊሰራባቸው የሚገቡ ጉዳዮች የሚመለከቱበት ችግር እንዳለ በማሻሻያው መካተቱ፤

የሕጎች መሻሻል እንዲ ገፊ ምክንያት፣ ከነባራዊ ችግሮች ጋር መናበብ መቻላቸው ከመሆኑ አኳያ፣ ማሻሻያው ለትግራይ ክልል አፕሪክስት ምላሽ ሊሰጥ መቻሉ፣ ከጠንካራ ጎኖች መካከል ሊጠቀሱ የሚችሉት ናቸው።

ደካማ ጎኖች

ምንም እንኳን ማሻሻያው የፌዴሬሽን ምክር ቤቱን በአጣዳፊ ሰብስቦ ውሳኔ መስጠት አለመቻልን ተንተርሶ፣ የጊዜያዊ አሥተዳደሩን ርዝማኔ ጉዳይ ለአፈ-ጉባኤው መስጠቱ በጎ ጎን ቢሆኑም ቅሉ፣ የአፈ-ጉባኤውን ውሳኔ ምክር ቤቱ እንዲያፀድቅ መደንገጉ፣ በአፈ-ጉባኤው ውሳኔ እና በፌዴሬሽን ም/ቤት አባላት የመሰብሰቢያ ጊዜ መሀል ያለው ክፍተት ተጠያቂነትን የሚያሳላ እንዳይሆን ያስጋል፤

የጊዜያዊ አሥተዳደሮች የአሥተዳደር ጊዜ በተራዘመ ቁጥር፣ በሕዝቦች የቋንቋ ማንነት ላይ የተመሠረተውን የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ አወቃቀር በተለይም የክልል ራስ ገዝ አስተዳደርን የማዳከም ስሜት ሊፈጥር ይችላል። ሕጋዊ ትክክለኝነት ቢኖረውም፣ የፖለቲካ ስሜቶችን አንዳያከራቸውም ያሰጋል።

አንድምታዎች

ከላይ በአጭሩ የዳሰሰው ይኸ የተሻሻለው አዋጅ 1373/2017፣ የነባሩን አዋጅ 359ን ውስንነቶች በቀረፈ መልኩ ከፀደቀበት መጋቢት 23 ጀምሮ ወደሥራ ገብቷል። አዋጁም፣ ኢትዮጵያ ፖለቲካዊ ቀውሶች ሲገጥሟት በሆነ ልክ ችግር መፍቻ ዘዴ ሆኖም አንድሚቀጥል ይታመናል። አዋጁ በተቀመጠለት የማሻሻያ መንፈስ ከተተገበረ፣ ሕገ-መንግሥታዊ ሥርዓቱን በቅጡ ለማስከበርም ይረዳል የሚል ዕምነት አለ። ይኸ ካልሆነ ግን፣ አሳታፊነትን እና የብዙሐ ብሔርነትን ቅርጽ ይዞ የተነሳውን ሕገ-መንግሥት እንዳይሸርሸር ያሰጋል። አንድማንኞቹም ሕግጋት፣ ይኸም ማሻሻያ እንዲደረግለት የተገደደው ሕግም ብቻውን ለሚፈጠሩ ፖለቲካዊ ቀውሶች መፍትሔ እንደማያመጣ ግልጽ ነው። የሕጉ ትግበራ የታለመለትን መፍትሔ እንዲያመጣ ከተፈለገ፣ ከሕጉ ጋር ተናባቢ የሆኑ ተቋማዊ ለውጦችን ማምጣት አስፈላጊ ነው። በተለይም ተጨማሪ የጊዜያዊ አሥተዳደሩን ማራዘሚያዎች ማስቀረት የሚቻለው፣ ያ እንዳይከሰት የሚያረጋግጡ አንዳንድ ፖለቲካዊ እና ተቋማዊ እርምጃዎችን መውሰድ ሲቻል ብቻ ነው። ከዚህ አኳያም፣ የሚቋቋመውን ጊዜያዊ አሥተዳደር የሥልጣን ዘመን ማራዘም መቻሉ ብቻ፣ ሥራ አሥልፃሚውን በአስቸኳይ መንፈስ ሥራዎችን እንዳይሠራ እንዳያዘናጋው አንዳች መላ ማበጀትም አስፈላጊ ይሆናል። ከዚህ በተጨማሪም፣ የክትትል እና የቁጥጥር መላዎችን መንደፍና መተግበር፣ እንዲሁም የጊዜያዊ አሥተዳደሮችን የአፈፃፀም መመዘኛዎች በግልጽ ማስቀመጥ፣ አዋጁ የተቀመጠለትን ግብ ለማሳካት ዓይነተኛ አበርክቶ እንደሚኖራቸው ማስታወስ እንሻለን።

መደምደሚያ

የአዋጅ 1373/2017 መጽደቅ አገራዊ አንድነትን እና ሕገ-መንግሥታዊ ሥርዓትን ለማጽናት እንዲሁም ብዙሐነትን እና ያልተማከለ አሥተዳደርን ለማረጋገጥ ነባራዊ ሕጎችን ማሻሻል እንደሚያስፈልግ አሳይቷል።

አዋጁ የቀደሙ ከፍተኞችን ለመሸፈን ጥረት የሚያደርግ ቢሆንም፣ ውጤታማነቱ የሚረጋገጠው ግን እንደ ማኅበረሰብ በምናራምደው የፖለቲካ አቋም ብቻ ነው። የሕገ-መንግሥቱ መሠረታዊ ዕሴቶች የሆኑት ራስን በራስ የማስተዳደር መብት እና በጋራ የመወሰን ሥልጣን እንዳይሸረሸሩና የጊዜያዊ አሥተዳደሮችን እንዲሁም የማዕከላዊ መንግሥቱን ጣልቃ-ገብነቶች በጊዜያዊነቶች ላይ ብቻ እንዲገደቡ ማረጋገጥ ያስፈልጋል፤ ይኸ እንዲሳካ ደግሞ፣ ሥልጣን እና ተጠያቂነትን የማይነጣጠሉ ኃላፊነቶች እና ግዴታዎች ማድረግ ተገቢ ነው ብለን እናምናለን፤ ስለምን ቢሉ፣ ጠንካራ እና በዴሞክራሲያዊ ኅብረ-ብሔራዊ መርህ ላይ የተመሠረተ ፌዴራሊዝም የሚተገበረው በዚህ መንገድ ብቻ ነው።

የመስክ ስራዎች ዳሰሳዊ ምልክታት

የኢትዮጵያ እንደራሴዎች፣ ወደፊትም ወረዳዎቻቸው በመሄድ፣ ከወከሏቸው መራጮቻቸው እና በየአካባቢዎቻቸው ከሚገኙ ተቋማት ጋር በቀጥታ በመገናኘት የመስክ ጉብኝቶችን አድርገዋል። በዚህ የመስክ ጉብኝቶቻቸውም፣ በሄዲባቸው አካባቢዎች ስለተከናወኑና በመከናወን ላይ ያሉ የልማት እንቅስቃሴዎችን እና ተግዳሮቶችን በመገምገም ተጨባጭ መረጃ ማግኘት ችለዋል። በዚህም፣ ሕገ መንግሥታዊ ኃላፊነታቸውን ከመወጣት ባሻገር የመንግሥትን እና የኅብረተሰቡን ግንኙነት ወደ ተሻለ ከፍታ ያስቻሉ ጉኝቶችን ፈጥረዋል።

ለማሳያ ያህልም፣ እንደራሴዎች በመጋቢት ወር ውስጥ ካደረጓቸው የመስክ ጉብኝቶች መካከል፣ የኮይሻ የኃይድሮ ኤሌክትሪክ ግድብን እና የኮምቦልቻን ኢንዱስትሪ ፓርኮችን ላይ ያደረጉት ጉብኝት ተጠቃሽ ነው። እንደራሴዎቹ በዚህ የመስክ ምልክታቸው ያካተቱት፣ ከግብርና እስከ መሠረተ-ልማት እና አደጋ መከላከል፤ እንዲሁም የመንግሥት አገልግሎትን እስከ ማሻሻል ያሉትን የጨመረ ነበር። የመስክ ምልክታዎቻቸው በቅርብ ከሚያገኙት አዲስ አበባ ጀምሮ፣ ራቅ ያሉትን እስከ ከፋና ጋሞ ዞኖችን ያካተቱ እንደመሆናቸው፣ ይኸን መሰሎቹ የቋሚ ኮሚቴዎቹ ምልክታዎች፣ እንደራሴዎቹን ሙሉ ስዕል እንዲኖራቸው እንዲኖራቸው በማድረግ ረገድ ከፍተኛ አስተዋፅኦ ያደርጋሉ።

በዚህ የመጀመሪያ ዕትማችን የሚኖረን የብሪጅ ዳሰሳዊ ምልክታት፣ እንደራሴዎቹ ኮምቦልቻ የኢንዱስትሪ ፓርክ ጉብኝትን በዓበይነት ያነሳል። ምንም እንኳን፣ እንደራሴዎቹ የውክልና ሥራዎቻቸውን በዚህ መልኩ እየተወጡ ቢሆንም፣

የጊዜያዊ አሥተዳደሮች የአሥተዳደር ጊዜ በተራዘመ ቁጥር፣ በሕዝቦች የቋንቋ ማንነት ላይ የተመሠረተውን የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ አወቃቀር በተለይም የክልል ራስ ገዝ አስተዳደርን የማዳከም ስሜት ሊፈጥር ይችላል። ሕጋዊ ትክክለኝነት ቢኖረውም፣ የፖለቲካ ስሜቶችን እንዳያከራቸውም ያሰጋል።

አንድምታዎች

ከላይ በአጭሩ የዳሰሰው ይኸ የተሻሻለው አዋጅ 1373/2017፣ የነባሩን አዋጅ 359ን ውስንነቶች በቀረፈ መልኩ ከፀደቀበት መጋቢት 23 ጀምሮ ወደሥራ ገብቷል። አዋጁም፣ ኢትዮጵያ ፖለቲካዊ ቀውሶች ሲገጥሟት በሆነ ልክ ችግር መፍቻ ዘዴ ሆኖም እንደሚቀጥል ይታመናል። አዋጁ በተቀመጠለት የማሻሻያ መንፈስ ከተተገበረ፣ ሕገ-መንግሥታዊ ሥርዓትን በቅጡ ለማስከበርም ይረዳል የሚል ዕምነት አለ። ይኸ ካልሆነ ግን፣ አሳታፊነትን እና የብዝሃ ብሔርነትን ቅርጽ ይዞ የተነሳውን ሕገ-መንግሥት እንዳይሸርሸር ያሰጋል። እንደማንኛቸውም ሕግጋት፣ ይኸም ማሻሻያ እንዲደረግለት የተገደደው ሕግም ብቻውን ለሚፈጠሩ ፖለቲካዊ ቀውሶች መፍትሔ እንደማያመጣ ግልጽ ነው፤ የሕጉ ትግበራ የታለመለትን መፍትሔ እንዲያመጣ ከተፈለገ፣ ከሕጉ ጋር ተናባቢ የሆኑ ተቋማዊ ለውጦችን ማምጣት አስፈላጊ ነው። በተለይም ተጨማሪ የጊዜያዊ አሥተዳደሩን ማራዘሚያዎች ማስቀረት የሚቻለው፣ ያ እንዳይከሰት የሚያረጋግጡ እንዳንድ ፖለቲካዊ እና ተቋማዊ እርምጃዎችን መውሰድ ሲቻል ብቻ ነው። ከዚህ አኳያም፣ የሚቋቋመውን ጊዜያዊ አሥተዳደር የሥልጣን ዘመን ማራዘም መቻሉ ብቻ፣ ሥራ አሥልፃሚውን በአስቸኳይ መንፈስ ሥራዎችን እንዳይሠራ እንዳያዘናጋው እንዳች መላ ማበጀትም አስፈላጊ ይሆናል። ከዚህ በተጨማሪም፣ የክትትል እና የቁጥጥር መላዎችን መንደፍና መተግበር፣ እንዲሁም የጊዜያዊ አሥተዳደሮችን የአፈፃፀም መመዘኛዎች በግልጽ ማስቀመጥ፣ አዋጁ የተቀመጠለትን ግብ ለማሳካት ዓይነተኛ አበርክቶ እንደሚኖራቸው ማስታወስ እንሻለን።

መደምደሚያ

የአዋጅ 1373/2017 መጽደቅ አገራዊ አንድነትን እና ሕገ-መንግሥታዊ ሥርዓትን ለማጽናት እንዲሁም ብዝሃነትን እና ያልተማከለ አሥተዳደርን ለማረጋገጥ ነባራዊ ሕጎችን ማሻሻል እንደሚያስፈልግ አሳይቷል።

አዋጁ የቀደሙ ከፍተኞችን ለመሸፈን ጥረት የሚያደርግ ቢሆንም፣ ውጤታማነቱ የሚረጋገጠው ግን እንደ ማህበረሰብ በመኖራቸው የፖለቲካ አቋም ብቻ ነው። የሕገ-መንግሥቱ መሠረታዊ ዕሴቶች የሆኑት ራስን በራስ የማስተዳደር መብት እና በጋራ የመወሰን ሥልጣን እንዳይሸረሸሩና የጊዜያዊ አሥተዳደሮችን እንዲሁም የማዕከላዊ መንግሥቱን ጣልቃ-ገብነቶች በጊዜያዊነቶች ላይ ብቻ እንዲገደቡ ማረጋገጥ ያስፈልጋል፤ ይኸ እንዲሳካ ደግሞ፣ ሥልጣን እና ተጠያቂነትን የማይነጣጠሉ ኃላፊነቶች እና ግዴታዎች ማድረግ ተገቢ ነው ብለን እናምናለን፤ ስለምን ቢሉ፣ ጠንካራ እና በዴሞክራሲያዊ ኅብረ-ብሔራዊ መርህ ላይ የተመሠረተ ፌዴራሊዝም የሚተገበረው በዚህ መንገድ ብቻ ነው።

የመስክ ስራዎች ዳሳሳዊ ምልክታ

የኢትዮጵያ እንደራሴዎች፣ ወደ'ምርጫ ወረዳዎቻቸው በመሄድ፣ ከወከሏቸው መራጮቻቸው እና በየአካባቢዎቻቸው ከሚገኙ ተቋማት ጋር በቀጥታ በመገናኘት የመስክ ጉብኝቶችን አድርገዋል። በዚህ የመስክ ጉብኝቶቻቸውም፣ በሄዲባቸው አካባቢዎች ስለተከናወኑና በመከናወን ላይ ያሉ የልማት እንቅስቃሴዎችን እና ተግዳሮቶችን በመገምገም ተጨባጭ መረጃ ማግኘት ችለዋል። በዚህም፣ ሕገ መንግሥታዊ ኃላፊነታቸውን ከመወጣት ባሻገር የመንግሥትን እና የኅብረተሰቡን ግንኙነት ወደ ተሻለ ከፍታ ያስቻሉ ጉኝቶችን ፈጥረዋል።

ለማሳያ ያህልም፣ እንደራሴዎች በመጋቢት ወር ውስጥ ካደረጓቸው የመስክ ጉብኝቶች መካከል፣ የኮይሻ የኃይድሮ ኤሌክትሪክ ግድብን እና የኮምቦልታን ኢንዱስትሪ ፓርኮችን ላይ ያደረጉት ጉብኝት ተጠቃሽ ነው። እንደራሴዎቹ በዚህ የመስክ ምልክታቸው ያካተቱት፣ ከግብርና እስከ መሠረተ-ልማት እና አደጋ መከላከል፤ እንዲሁም የመንግሥት አገልግሎትን እስከ ማሻሻል ያሉትን የጨመረ ነበር። የመስክ ምልክታቸው በቅርብ ከሚያገኙት አዲስ አበባ ጀምሮ፣ ራቅ ያሉትን እስከ ከፋና ጋሞ ዞኖችን ያካተቱ እንደመሆናቸው፣ ይኸን መሰሎቹ የቋሚ ኮሚቴዎች ምልክታዎች፣ እንደራሴዎቹን ሙሉ ስዕል እንዲኖራቸው እንዲኖራቸው በማድረግ ረገድ ከፍተኛ አስተዋፅዖ ያደርጋሉ።

በዚህ የመጀመሪያ ዕትማችን የሚኖሩን የብሪጅ ዳሳሳዊ ምልክታ፣ እንደራሴዎቹ ኮምቦልታ የኢንዱስትሪ ፓርክ ጉብኝትን በዓበይነት ያነሳል። ምንም እንኳን፣ እንደራሴዎቹ የውክልና ሥራዎቻቸውን በዚህ መልኩ እየተወጡ ቢሆንም፣

በመስክ ምልክታቸው ወቅት ለሚያጋጥሟቸው ችግሮች የመፍትሔ አካል ለመሆን የክትትል ሥርዓት መከተል ያስፈልጋቸዋል፤ ይኸ የክትትል ሥርዓት እስከ አሁን ካለም ለሕዝብ ግልጽ መሆን ይኖርበታል ብለን እናምናለን፤ ከዚህ በተጨማሪም፡ የእንደራሴዎቹ ምልክታ ያስከተላቸው ለውጦች መኖር አለመኖራቸው በተለይም የመስክ ምልክታው ለተደረገባቸው ተቋማት ሹነኛ ሚና ይኖረዋልና፡ ይፋ መደረግ እንዳለበት ብሪጅ ያምናል። በዚህ ጉዳይ ለምሳሌ ለመጥቀስ ያህል፡ ለምሳሌ የኬንያ እንደራሴዎች ከሕዝብ ጋር ከሚያገናኝቸው መድረኮች በተጨማሪ፡ በየመርጫ ክልሎቻቸው ቢሮዎች ብቻም ሳይሆን፡ ቅሬታዎችን የሚቀበሉና የሚመለከቷቸውን የልማት ፕሮጀክቶችን የሚከታተሉ ሠራተኞች ጭምር አሏቸው።⁸ ከዚህ መገናኚያ አማራጭ በተጨማሪም፡ የዲጂታል እና የማኅበራዊ ሚዲያን በመጠቀም ከመራጮቻቸው ጋር ይወያያሉ። ከዚህ ባለፈም አንዳንድ የአገሪቷ እንደራሴዎች፡ በየአካባቢዎቻቸው ስላሉ ማኅበረ-ፖለቲካ እና ኢኮኖሚያዊ ፍላጎቶች አልያም በሂይት ላይ ባሉ ፕሮጀክቶች ማኅበረሰባዊ ቅቡልና ዙሪያ የተዋቀረ ግብረ መልስ ለመሰብሰብ የሚያስችሉ የመነሻ ጥናቶችን ያካሂዳሉ።

ወደ እኛ አገር መለስ በማለትም፡ ለማሳያነት ባነሳነው የኮምፖዛት ኢንዱስትሪ ፓርክ የእንደራሴዎቹ ጉብኝት ዙሪያ ጥቂት ምክረ-ሐሳቦችን መሰንዘር እንሻለን። ከላይ እንደተጠቀሰው፡ በምክር ቤቱ የመንግስት ልማት ድርጅቶች ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ አባላት፡ በኮምፖዛት ኢንዱስትሪ ፓርክ ጉብኝታቸው ወቅት የተመለከቷቸውን እንደዘቅተኛ ይመወዝ እና ያልተሟላ የኑሮ ችግሮች ዙሪያ ለፓርኩ የሥራ ኃላፊዎች ማሳሰቢያ ሰጥተዋል። ከዚህ አንፃርም፡ እንደ ብሪጅ ዕይታ፡ የቋሚ ኮሚቴው አባላት ይኸን መሰሉን ማሳሰቢያ ከመስጠት ባሻገር፡ ማሳሰቢያቸው መፈፀሙን/አለመፈፀሙን የሚከታተሉበትን ሥርዓት በመዘርጋት ዘላቂ ክትትል ማድረግ ይገባቸዋል። ከአራት ዓመታት በፊት የተሰራው የዓለም ባንክ ጥናት⁹ እንደሚያሳየው፡ በኢንዱስትሪ ፓርኮች ውስጥ የሚከፈለው ክፍያ፡ ከአካባቢው የመሠረታዊ ፍላጎቶች ወጪ ጋር ሲነፃፀር በሌሎች የአገር ውስጥ የኢኮኖሚ ዘርፎች ከሚከፈለው ክፍያ ጋር ተመሳሳይ ነበር። ምንም እንኳን ሌሎች ጥናቶች፡ በክፍያ ዙሪያ እከራካሪ መረጃዎችን ቢያመለክቱም፡ የባንኩ ጥናት የሠራተኞች አማካኝ ጥቅል ክፍያ፡ በአካባቢው ካለው የድህነት ወለል አንፃር ሲለካ ከሚገኘው የክፍያ ምጣኔ አኳያ ወደ አራት ዕጥፍ ገደማ ከፍ የሚል እንደነበር ያሳያል። ነገር ግን ይኸው ጥናት፡ የማካካሻ እና የክፍያ መዋቅር በኢንዱስትሪዎች መካከል በእጅጉ

መለያየት እና በቂ የሆነ መረጃ አለመኖርን እንደችግር እንስቷል። በተለይ ደግሞ በአሁኑ ወቅት ከተፈጠረው የገንዘብ የመግዛት አቅም መዳከም እና የምግብ ዋጋ ንረት ጋር ተያይዞ፡ የኢንዱስትሪው ፓርክ ሠራተኞች በምን ልክ ኑሯቸው እንደታወከ የቋሚ ኮሚቴው አባላት አስቀድመው ከፊል የመስክ ግምገማ ማድረግ የሚችሉበት ዕድል ቢኖር ጉብኝታቸውን የተሻለ ያደርግ እንደነበር ግልፅ ነው።

ከዚህ ባለፈም፡ ከሰሜኑ ጦርነት ጋር ተያያዞ፡ የአሜሪካ መንግሥት ኢትዮጵያን ተጠቃሚ ከነበረችበት፡ ከሰሃራ በታች ላሉት አገራት ከተሰጠው ከአፍሪካ ከቀረጥ ነፃ የንግድ ዕድል (አጎዋ) ማገዱ ይታወሳል። እንደሚታወቀው ይኸ ዕገዳ፡ በተለይም እንደ ኮምፖዛት ኢንዱስትሪያል ያሉትን የኢንዱስትሪ ፓርኮችን ክፉኛ ጎድቷቸዋል። ከዚህ አኳያም፡ ፓርኩን የጎበኙት እንደራሴዎች ይኸ ዕገዳ በፓርኩ ሠራተኞች አሹናዊ የሥራ ችግሮች ላይ ምን አሉታዊ ተፅዕኖ እንዳደረገ እና ፓርኩም በዕገዳው ያጣቸውን የውጪ ምንዛሬን ጨምሮ፡ የሠራተኞችን ከሥራ ገበታቸው መባረር ጉዳይ ላይ በቂ ዳሰሳ ማድረግ እንደነበረበት ብሪጅ ያምናል። ከእነዚህ ጉዳዮች በተጨማሪ፡ በአካባቢው ስላለው የድህነት ወለል፡ የሠራተኞች የደመውዝ ገቢ ግብር ችግሩ፡ ለኢንዱስትሪ ዘርፉ ስለሚደረገው መንግስታዊ ጥበቃ እና የኢንዱስትሪ ፓርኩ ሠራተኞች ስላሏቸው ተደራጅቶ መብታቸውን የመጠየቅ መብት ዘርዘር ትንተና ላይ የተመረኮዘ የመስክ ጉብኝቶች ሊደረግ ይገባ እንደነበርም ማስታወስ ያሻል። ከእነዚህ ወሳኝ ጉዳዮች በተጨማሪም፡ እንደራሴዎቹ ለመስክ ጉብኝት በሚሄዱባቸው ወቅቶች ማብራርያ የሚሰጧቸውን ግለሰቦች እና ተቋማት እንዴት እና ለምን እንደሚመርጡ፡ ለመራጮቹ ግልፅ መሆን ይኖርበታል እንላለን። በፓርኩ የእንደራሴዎቹ የመስክ ምልክታ በኩል ያቀርብነው አጭር ምልክታ፡ ወደፊት በሌሎች ተቋማት ላይ የሚደረጉ ጉብኝቶች እነዚህን መሰል የምክረ-ሐሳብ ነጥቦችን ግንዛቤ ውስጥ ያካተቱ እንደሚሆኑም ተስፋ እናደርጋለን።

⁸ Parliament of Kenya. “Members Services and Facilities Committee collect views from constituency offices’ staff” <http://parliament.go.ke/members-services-and-facilities-committee-collect-views-constituency-offices-staff>

⁹ World Bank Group. 2021. Wages and compensation in Ethiopia’s industrial parks: evidence from a firm survey. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/834531617685578320/pdf/Wages-and-Compensation-in-Ethiopia-s-Industrial-Parks-Evidence-from-a-Firm-Survey.pdf>

አጠር ያለውን ዳሳሳዊ ምልክታችንን ለመጠቅለል ያህልም፣ እንደራሴዎቹ አኩን ባለው የምልክታችን ሽፋናቸው ኹሉንም አዎንታዊ እና አሉታዊ ገፆችን በሙሉ መዳሰስ የሚያስችል አቅም ስለማይኖራቸው፣ ለፖሊሲ ግምገማ እና መሻሻል ሊያደርጉት የሚችሉትን አስተዋጽኦ መገደቡ አይቀርም። ያም ሆኖ ግን፣ ወደ ፌዴራልም ሆነ ክልላዊ ተቋማት ተኪደው የሚደረጉ የመስክ ምልክታዎች፣ ከታችኛው የኅብረተሰብ ክፍል ጋር ከሚደረጉት የተለዩ ውጤቶች ስለሚኖራቸው የምልክታቸውን አይማስ በማመጣጠን እና በማቀናጀት አገራዊ ፋይዳ ያላቸውን ፖሊሲዎችን እና ሕጎችን ለመቅረጽም ሆነ ለማሻሻል በቂ የመረጃ ግብዓት ይሰጣቸዋል የሚለው የብሪጅ ዕምነት ነው።

ከእነዚህ አጭር ዳሳሳዎች አንፃርም፣ ብሪጅ ሪሰርች ኤንድ ኢኖቬሽን የሚከተሉትን የማሻሻያ ምክረ-ሐሳቦች ያቀርባል።

እንደራሴዎቹ፣ የተቋማት ቁጥጥር ሥራቸውን፣ እንዲሁም የፖሊሲ እና የሕግ ማውጣት ተፅዕኖዎቻቸውን ለማሳልበት የሚረዷቸው የተደራጁ የክትትል ማዕቀፎች ያስፈልጓቸዋል። ከዚህ በተጨማሪም የሚያቀርቧቸውን የፖሊሲ፣ የአሰራር እና የሕግ ማሻሻያዎችን ሪፖርት ከማድረግ ባሻገር፣ ያቀርቧቸው እነዚህ የአሰራር እና የሕግ ማሻሻያዎች በተግባር እንዲውሉ ተፅዕኖ በማድረግ ሕገ-መንግሥታዊ ኃላፊነታቸውን ሊወጡ ይገባል እንላለን።

የኢፌዴሪ እንደራሴዎች፣ ከሚከተሉት መደበኛ የመስክ ምልክታዎች ባሻገር በርካታ ሐሳቦች ሊገኙባቸው የሚችሉትን የማኅበረሰብ ውይይቶች ማዘጋጀት ይኖርባቸዋል እንላለን፤ ይኸን መሰሎቹ የውይይት መድረኮችም፣ የታችኛው ኅብረተሰብ ክፍል ድምጾች በፖሊሲ እና በሕግ ማሻሻያ አልያም ቀረጽ ውስጥ እንዲካተቱ ይረዳቸዋል፤ እንደ ብሪጅ ዕምነትም፣ እንደራሴዎቹ እነሆን ድምፆች በሚገባ በሚወጡም ሆኑ በሚሻሻሉ ሕግጋት ውስጥ ማካተት ይኖርባቸዋል።

የሕዝብ ተወካዮች፣ ማኅበራዊ ተጠያቂነትን ማስፈን የሚችሉ ኖሮጀክቶች እንዲስፋፉ ጥረት ማድረግ እንደሚገባቸው ግልጽ ነው፤ ከዚህ አንፃርም፣ በሕዝብ ተሳትፎ የሚገኙ ልማት ተኮር ግብረ-መልሶች፣ በየትኛውም የመንግሥት ዕርክን እና በሚመለከተው የኅብረተሰብ ክፍል መካከል ግልጽነትን፣ ተጠያቂነትን እና መተማመንን ማስፈን መቻላቸው ግልጽ ነው፤ ነገር ግን፣ ከዚህ

ባሻገር እንደራሴዎቹ፣ እነዚህን ግብረ-መልሶች በፖሊሲ ቀረፃ እና በሕግ ማውጣት ሂደቶች ውስጥ ግብዓት እንዲሆኑ ማስቻል ይጠበቅባቸዋል እንላለን። ለዚህም ከዓለም ዓቀፍ፣ አህጉር ዓቀፍም ሆኑ ቀጠና ተኮር ተቋማት እና መንግስታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች ጋር ያሏቸውን አጋርነቶች ማጠናከር እንደሚያስፈልጋቸው ማስታወስ ያሻል።

እንደራሴዎቹ ያደረጓቸው የመስክ ምልክታዎች ዘርፈ ብዙ እንደመሆናቸው፣ የተለያዩ ዘርፎችን ወደ አንድ ማዕከል በማምጣት ለፖሊሲ ቀረፃ እና ለሕግ የማውጣት ሥራ ግብዓት በመሆን ያገለግላሉ። ከዚህ የሚገኘውን ጥቅም እና የተወካዮች ተፅዕኖ በከፍተኛ ደረጃ ለማሳደግም፣ እንደራሴዎቹ ከታችኛው የኅብረተሰብ ክፍል ጋር ያላቸውን ትስስሮች ማሳልበት፣ የፖሊሲ ቀረፃ እና ሕግ የማውጣት ተጽዕኖቸውን ማጠናከር፣ እንዲሁም ጠንካራ የሆነ የክትትል ሥርዓት መዘርጋት ያስፈልጋቸዋል ብለን እናምናለን፤ ምክንያቱም፣ ኢትዮጵያውያን መርጠው በላኪቸው ተወካዮቻቸው በኩል፣ ተስፋ እና ስጋታቸውን ማንፀባረቅም ሆነ ለሰላም እና ለልማት በአንድነት መረባረብ የሚቻላቸው፣ ይኸ ሲሆን ብቻ ነውና!!

BRIDGE

Research & Innovation